

**DELAVSKI
LOBI**

DEL

**časopis
slovenskih
delavcev**

Direktor in glavni urednik Marjan Horvat
Odgovorni urednik Ciril Brajer

Ljubljana, 30. avgusta 1991
številka 35, letnik 50, cena 25 dinarjev

...»Ker so, kakor so sklenili, zahtevali svojo staro pravico od cesarskih uradnikov, so to kmečko vojsko imenovali staro pravdo. Uradniki so mislili, da bodo zlo ob rojstvu ubili ter kmete zastrašili s tem, če jih nekaj polove in pobiti dajo. Pa niso vodé, temveč olja na ogenj vlili in še bolj raztogočili kmete. Ti so zdaj spuntali vso deželo in zbralo se je osemdeset tisoč mož. Se enkrat so vprašali cesarske uradnike, če hočejo pustiti ubogim ljudem njih stare pravice. Ko so dobili odgovor, da je to njih prošnja treba predložiti cesarju, so poslali cesarju poslanca in pismo, v katerem so se pritožili nad uradniki, čes da zlorablajo svojo oblast ter jih trdo in neusmiljeno z davki pritiskajo in tlačijo.

Cesar Maksimilijan, ki so ga odposlanci tedaj še našli v Augsburgu, je pokazal usmiljenje z njimi, jih prijazno nagovoril in jim naročil, naj se vrnejo domov in povedo svojim tole: če bodo njegove ukaze poslušali, opustili vojsko ter se vrnil domov, da bo svojim uradnikom (tako je spričo le-teh ostro povedal odposlanec) ob veliki kazni zapovedal, naj vsakomur puste stare pravice in naj nikogar ne pritiskajo z novotarijami. Ko so se soodposlanci s tem odgovorom vrnil domov, je nastalo veliko veselje. Nemirno ljudstvo pa ni moglo pričakati cesarjeve milosti in pomoči, temveč so napadali plemiče po gradovih, jih veliko pobili, druge odvajali kot ujetnike in jih zasramovali, da so morali bežati iz svojih bivališč v utrjena mesta in gradove ter le-te močno oborožiti. Kmetje so naprej divjali in tri mesece pustošili vso deželo; niti samostanom niso prizanašali.«

J. V. Valvasor

Kdor se iz zgodovine

ničesar

ne nauči,

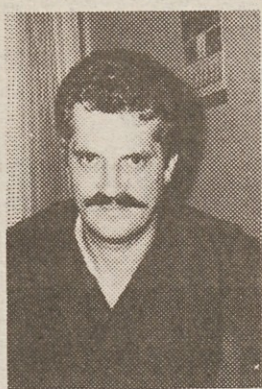
jo je

prisiljen

ponavljati

Kraja in nič drugega kot kraja

Piše: Srečko Čater

Svežen lastninskih zakonov ni drugega kot strahoten pečak, nekakšna nakaza rokovnjaške zakonodaje, ki bo veliki večini slovenskega naroda naredila gromozansko škodo.

Lobiji, konstitutivni del trhle Demosove koalicije, bodo poskušali zakonsko utemeljiti del ukradenega premoženja še povečevati. Ko enkrat kraješ, je končno vseeno, koliko še ukradeš – še sploh, če te tako lepo podpira in spodbuja dobršen del oblastniških struktur.

Kaj pomeni sprejetje le zakona o zadrugah? Nič drugega kot zakonsko regulirano krajo od 40 pa vse tja do 51 odstotkov premoženja 43 podjetij v predelovalni industriji!

Takšna zahteva seveda nima niti najmanjše pravne osnove in niti nobenega gospodarskega učinka ne more prinesiti. Pozitivnega kajpak. Prenos tega premoženja v last zadruge je torej nesmiselna, škodljiva tatvina, ki ji v evropski zgodovini ne najdem para.

Za tem lahko tiči le plačevanje storitev skupini ljudi, ki je pleteničila o morali in poštenju in s tem preslepila večino Slovencev, da so ji zaupali odločanje o narodovi usodi.

Usoda pa bo takšna – industrija bo pahnjena v dobo zgodnjega kapitalizma, delavec pa v položaj hlapca, berača ali v najboljšem primeru dninarja pri novem lastniku.

Propadla bodo številna kmetijska gospodarstva, ki zdaj krepko pripomorejo k dobri preskrbi prebivalcev Slovenije. Po zlu bo šlo več kot 30.000 delovnih mest, kar bo na ulice pripeljalo najmanj 100.000 revežev, ki jih danes ti delavci še preživljajo – čeprav z več kot skromnimi zaslužki.

Sesula se bo cela vrsta objektov, ki so zrasli prav z odrekanjem in vlaganjem teh delavcev pa tudi z združevanjem sredstev vseh Slovencev. Stvarna vrednost teh objektov je kar nekaj milijard dolarjev, z izgubo zemlje kot proizvodnega sredstva pa bodo le še razvalina, nem, a vpijoč dokaz nesmiselnosti, revanšistične lopovščine, ki ji pravimo lastninska zakonodaja.

Ob delo bo 3.000 kmetijskih strokovnjakov, katerih dosežki so nas dvignili v evropski vrh. Kmetijska pridelava bo hudo upadla, zaradi monopola bo hrane zmanjkovalo in draga bo kot vrag.

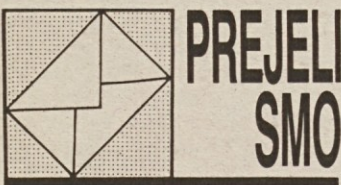
Vse govoričenje o popravljanju krivic in jemanju privilegijev bo razkrinkano in Slovenci bodo žal prepozno spoznali, za kaj je šlo – za novokomponirane politične floskule, za katerimi so skrite osebne koristi, pogoltnost po zemlji, denarju, moči...

Bo nastopaštvo posameznih strankarskih veljakov res zaslepilo trezno misleče državljane? Bodo pod masko demokratizacije res speljali krajo premoženja, ki so ga dokazano in dokazljivo ustvarili delavci?

Ne dovolite, da bi nas okradli! Včeraj so ukradli devize vsem varčevalcem, danes kradejo nam! Jutri ste gotovo na vrsti vi!

Če ne bomo zmogli obrzdati rokovnjaštva, podprtega z zakonodajo, bomo sokrivi pri ropu in goljufigiji vseh poštenih državljanov Slovenije! Smo za popravljanje krivic in dali smo vrsto predlogov, kako bi lahko to storili pošteno, brez novega zla.

Vsako zlo namreč rodi novo zlo in na to so oblastniki menda pozabili. Boj za staro pravdo ni le del naše zgodovine, je večna težnja ponižanih in razžaljenih, in če na to pozabljajo veljaki, je v delavčevo zavest trdno zasidrano!

Neodvisni sindikati Slovenije, Ptuj

Preoblikovanje družbene lastnine

V Sloveniji je bila lastnina po vojni in v petdesetih letih državna. Po tem obdobju pa je postajala družbena, kar glede na lastninsko koncepcijo družbene lastnine pomeni, da je last vseh delavcev, ki z njo gospodarijo. Vse do danes so jo ti delavci ustvarjali in povečevali. To jim daje pravico do odločanja o njeni usodi in do povrnitve denarnih sredstev njene vrednosti.

Po mnenju NSS se je spremembe družbene lastnine potrebno lotiti tako, da se upoštevajo naslednje kategorije:

1. neopravičeno odvzeta lastnina bivših lastnikov – tu je potrebno najti pot, ki bo upoštevala že splošno sprejeta načela odškodninskega prava pri nas;
2. ločitev lastnine na družbeno in državno;

a) pod državno lastnino je šteti lastnino na področju gospodarstva ali lastnino, s katero je upravljala s svojimi ali s paradržavnimi organi država vse do prvih svobodnih skupščinskih volitev;

b) pod družbeno lastnino je šteti lastnino na področju gospodarstva, s katero so upravljali delavci.

Pod drugo točko navedena ločitev lastnine privede tudi do logičnega zaključka različnosti njune preoblikovanja. Za preoblikovanje pod točko 2b) navedene lastnine je za NSS sprejemljiva le odplačna oblika odkupa države od posameznih gospodarskih subjektov. Kupnino bi država v takem primeru morala ali v obliki denarnih sredstev ali obveznic prenesti v namensko sklado, katerih lastniki in upravljalci bi bili zaposleni in upokojeni državljani republike Slovenije. Skladi bi bili razvojni in solidarnostni, njih komitente pa zdravstvo, šolstvo in ekologija Slovenije, gospodarstvo in rezervni sklad (ki bi služil za pokrivanje škod višje sile). Gospodarjenje navedenih skladov bi se prepustilo vladi republike Slovenije. Nadzor nad vlado pa bi izvajali skupščina republike Slovenije skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in sindikati.

Družbena lastnina lahko spremeni lastnika le po pravni poti,

To številko časnika DE pošiljamo vsakemu sindikatu v podjetjih in ustanovah še v dodatnih petih izvodih. Naš namen je, da se prek DE večji krog delavcev seznanji z bistvenimi predlaganimi zakonskimi rešitvami na področju lastninskega podjetij, denacionalizacije in združništva ter s stališči konference Zveze svobodnih sindikatov. Ta je bila sklicana zategadelj, ker življenjsko zadeva interese delavcev, predlagane zakonske rešitve pa tako krepko posegajo v njihov gnotni, socialni in politični položaj, da ga uvrščajo v povsem mezdni status.

Zato vam tudi pošiljamo dodatne izvode časnika DE, saj je naš namen, da ga razširite v večjem obsegu med delavce, prepričani pa smo tudi, da vam ne bo odveč za teh 5 izvodov poravnati računa, ki ga boste dobili v naslednjih dneh.

Glavni urednik in direktor ČZP: Marjan Horvat

Nikoli ni prepozno

Ker je obdobje »kislih kumaric«, mi je na počitnicah prišel v roke vaš časopis števil. 32, ki je izšel 9. 8. 1991 in moram reči, da mi je nudil prijetno branje, celo začuden sem, da še nisem bral glasila slovenskih sindikatov, katerih član sem 22 let.

Pa pustimo vse to. Naj takoj preidem na vzrok za to, da sem si vzel uro časa, da vam sporočim svoje ogorčenje zaradi spoznanja, kako pri nas družbeno vrednotimo delo posameznih strok.

Namreč, na zadnji strani časopisa ste objavili izhodiščne OD za SKEI in PERGAM in nisem mogel verjeti očem, da pri nas vrednotimo najbolj zahtevna dela (IX) v SKEI za 24 odstotkov nižje kot pa v dejavnosti PERGAM.

Sam sem elektroinženir in prav dobro vem, koliko sem se moral na fakulteti truditi (in ne samo jaz) in kako zlahka so delali izpite študentje drugih strok.

In ne samo ta primerjava, vidim, da spadajo v SKEI tudi metalurgji, in ko gledam vrednost

izhodišnega OD za enostavna dela, resnično dvomim o strokovnosti tistih, ki so to oblikovali. Svetujem vam, da si pogledate najbolj enostavno delo v Vevčah in v Litostroju ali pa kar v vaši tiskarni, pa vam bo slika jasna, kje smo in da ne znamo ločevati »zahtevnosti« posameznih strok.

Pa še to, da ne boste rekli, oglašil se je nekdo, ki je poklicno obremenjen – neobjektiven, namreč svojo ogorčenost gradimo tudi na takem razlikovanju, da velja za SKEI usklajevalni koeficient 5,63 odstotka, za dejavnost PERGAM pa 5,7 odstotka. Vidim, da so tudi zneski za prehrano različni in se sprašujem, zakaj, zakaj, zakaj?

Pa lep pozdrav, saj vem, da bo vse tako, kot so si izmislili.

Slavko

O slovenski politični zarjavelosti

Eden izmed značilnih paradoksov naše miselnosti je gotovo tudi ta, da imamo vse več korenjakov, ki se zmeraj bolj zagnano bojujejo proti komunizmu, dasiravno je ta že globoko pod rušo. V krog takih prvoborcev se je v 34. številki DE vpisal tudi Jože Praprotnik. Razumem ga, da se hujuje nad pisanjem M. A. Švarca. Ta je res zapisal nekaj trditev, ki jih je moč

Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije

O plačah

Pri določanju osnove za obračun osebnih dohodkov (3. člen) opozarjamo na dvoje.

Določitev višine osebnih dohodkov je v izključni pristojnosti izvršnega sveta, ki lahko glede na proračunska sredstva in njihovo razporejanje poljubno prilagaja osnovo. Za obračun osebnih dohodkov za julij 1991 je izvršni svet določil začasno osnovo v višini 5.726,00 din bruto (Ur. list št. 7/91); to je le 45% izplačanega bruto osebnega dohodka v gospodarstvu RS za april 1991. Ob uporabi koeficientov za določitev osnovnega osebnega dohodka iz 6. člena bi za čistilko znašala ta osnova 4.580,00 din bruto ali preračunano v neto okoli 2.970,00 din (zajamčeni osebni dohodek znaša 4.593,00 din neto, zajamčeno denarno nadomestilo pa 3.700,00 din neto).

Menimo, da mora biti osnova za obračun osebnega dohodka izplačani povprečni bruto osebni dohodek v gospodarstvu Republike Slovenije in da izvršni svet ne more poljubno zmanjševati te osnove.

Predviden način obračunavanja osebnih dohodkov ne zagotavlja sprotnega usklajevanja osebnih dohodkov delavcev šol z gospodarstvom, kar je ena izmed temeljnih zahtev delavcev v šolah. Zaradi čakanja na uradno objavo podatka o izplačanih osebnih dohod-

kih v gospodarstvu nastaja najmanj dvome-sečna zamuja v uskladitvi, to pa v razmerah visoke inflacije ni sprejemljivo.

Od predlagatelja zakona zahtevamo, da v skupščinski obravnavni zakona javno pove, kolikšne bi bile izhodiščne osnove BOD za september 1991 po tipičnih delovnih mestih v šolah.

Določilo 5. člena ne more pomeniti avtomatizma, če ima delavec delovno razmerje sklenjeno za poln delovni čas. V primeru prenehanja potreb po delu delavca je potrebno upoštevati določila zakona o delovnih razmerjih.

Za 7. člen predlagamo, da so funkcijski dodatki prav tako izraženi v odstotkih oziroma koeficientih in ne v nominalnih zneskih.

Glede določil 8. člena sprašujemo, kdaj in kako bo začelo veljati določilo. Opozarjamo tudi na problem starejših prosvetnih delavcev, ki so pred upokojitvijo. Menimo, da bi morali njihov status posebej urediti.

Posebni pogoji dela za učitelja v kombiniranih oddelkih so v 9. členu preizko ovrednoteni. Predlagamo, da ostanje povečanja taka kot doslej, to je 15% za delo v kombiniranih oddelkih iz dveh razredov in 20% za delo v oddelkih kombiniranih iz treh ali več razredov.

Zakon ne predvideva povečanja osebnega dohodka zaradi posebnih pogojev dela v zavodih za usposabljanje otrok in mladostnikov. Dosedajni dodatek je bil 15% v organizacijah za usposabljanje in 25% za delo v delovnem usposabljanju. Predlagamo, da se ti dodatki vključijo v 9. člen osnutka zakona. Ostanje pa

njenja), ko bo zaradi urejenih nortranjih razmer takega subjekta kapital spet večje vrednosti.

NSS menijo, da je pri tem procesu skrbništva države nad družbeno lastnino nujno sodelovanje tudi Gospodarske zbornice Slovenije in slovenskih sindikatov. Naloga vseh zapisanih subjektov je najti in postaviti tudi uspešne menedžerje, ki bodo v fazi skrbništva lahko uresničili zapisane cilje sanacije. Zakonodajo je zato potrebno prilagoditi tej potrebi. Uspešni menedžerji so porok navedenega saniranja. Postavlja naj jih v navedenih primerih država (skupščina) na predlog republiške ali občinske vlade ob soglasju Gospodarske zbornice Slovenije ter sindikati, osnovni kriterij izbire med kandidati pa naj bo že dokazana uspešnost in strokovnost.

Pri sprejemanju zakona tudi ne bo moč prezreti, da gre za projekt nacionalnega pomena, ki terja soglasje vseh političnih organizacij, osnova pa bo dana z referendumom.

Predsednik NSS: Rastko Plohl

prepričanja kakor stvar poznavanja. Stranka, ki ji ne bi bilo do oblasti, že mora biti čudna. Če pa v danih okoliščinah oblasti ne prevzame, je možno, da ima dober čut za realnost ali pa dobro (?) taktizira. Kjer so razmere normalne, lahko na oblast vpliva tudi iz opozicije.

Razčiščevanje morale za pol stoletja nazaj (v zvezi z zadevo Drobnič) je zahteva vseh tistih noveporečenih demokratov, ki jim gre očito bolj za to, da bi se obdržali na oblasti predvsem z razkazovanjem grehov svojih predhodnikov, namesto da bi se dokazali in obdržali s sposobnostjo načrtovanja in uresničevanja demokratičnega ter gospodarsko učinkovitega družbenega razvoja. Prav ta manira je krasila tudi komunistično oblast.

Nadvse neumni so »argumenti« na napade na to (bivšo!) oblast, češ da so se komunisti v »teh 46 letih« večje prilagajali spremembam položaja in da je ZK »svoja stališča po hitrem postopku spreminjala«. In sicer zato, ker so komunisti (pa spet vemo, kateri!) dolgo časa položaj ustvarjali, ne pa se prilagajali njegovim spremembam. In zato, ker jim sedaj nasprotniki očitajo tisto, kar so od njih dolgo zaman zahtevali (ali pa si zgolj pobožno želeli – odvisno pač od tega, kakšni junaki so bili). Sam sem bil prav vesel, ko je ZK začela svoja stališča naglo (in vse-kakor prepozno) spreminjati.

Seveda si Praprotnik ne more pomagati, da ne bi v pripisu še malo požugal »morda povsem nedolžnim naslednikom« ZKS. »Zal.« Tudi s tem človek pokaže, koliko demokrata je v njegovih hlačah. Strinjam se, da je treba zavreči in (zgodovinsko) obsoditi vse človeka, svobode in napredka nevredne pojave in njihove tvorce (kar seže v širšo in daljšo zgodovino, kakor je zgolj komunistična). Klavarno in brez upa na civilizacijsko dozorelost slovenske družbe pa je razdrzalo žigosanje novih in novih pokolenj s še tako žalostno in bolečo zgodovinsko izkušnjo.

Če je to vsa inovativnost, ki jo na pragu Evrope moledujejo Slovenci premorejo, tedaj si res komajda zaslužijo prag Balkana.

Martin Ivanič, Ljubljana

naj tudi dodatek za delo v šolah z dvojezičnim poukom.

Ni jasno, kaj pomeni »dežurstvo« v 10. členu in kaj »dežurstvo« v drugi alineji 11. člena.

Določilo 12. člena, da se obseg učnih ur do 30% čez predpisano tedensko učno obveznost šteje kot povečana učna obveznost učitelja, ni sprejemljivo. Sindikat meni, da bi bila lahko zgornja meja največ 15%. Sindikat se ne strinja z drugim odstavkom 12. člena in predlaga, da se ta odstavek v celoti črta.

Prvi stavek 15. člena se naj dopolni s tekstom: »...vendar najkasneje do 15. v mesecu.« Predlagatelj zakona že sam ugotavlja, da ni mogoče natančno oceniti vseh finančnih posledic. V sindikatu menimo, da bi sama uveljavitev zakona povzročila še marsikatero zadržano in nove težave, zato je zakon lahko le prehodnega značaja.

V sindikatu smo ugotovili, da je zakon za delavce šol zelo restriktiven in da ni dovolj trdnih argumentov, da bo primerno uredil problematiko osebnih dohodkov v šolah. Delavci osnovnih šol se v razpravah o tem zakonu še dodatno razburjajo zaradi povečanja tedenske učne obveznosti od 20 na 22 ur (sklep o določitvi normativov in standardov) Sindikat tudi ob tej priložnosti izraža svoje nasprotovanje takemu povečanju.

Uveljavitev tega zakona in nekaterih drugih predpisov (n.pr. sklepov o določitvi normativov in standardov) bo zanesljivo povzročila tudi presežke delavcev. Sindikat terja, da izvršni svet ob uveljavitvi zakona pripravi program za reševanje kadrovskih presežkov.

Gospodje oblastniki!

Delavska stranka Slovenije protestira zoper sedaj predvidene rešitve v zakonih o lastninskem preoblikovanju podjetij, o denacionalizaciji in o zadrugah.

Protest vas seveda ne bo prizadel, kajti očito ne, da hočete narediti Slovenijo državo neofeudalizma.

Ljudem hočete krasti znanje in žulje z zakoni, ki se jim smeji svet. Čemu in zakaj hočete revolucijo, kajti vaša revolucija mora prejeti doživeti protiudar.

Ljudem ne morete za dolgo vzeti tistega, kar so ustvarili, tega ne morete storiti ne s samaritanskim usmiljenjem ne s podržavljanjem.

Delavska stranka vas opozarja, da se igrate z ljudmi. Kazen bo huda in mučna za vaša dejanja – bodite pametni, gospodje oblastniki!

DELAVSKA STRANKA SLOVENIJE

Ali bo šlo brez nasilja

Dvodnevno zasedanje skupščine republike Slovenije se je za dva zakona o lastninjenju končalo brez rezultata, ki bi lahko zadovoljil predlagatelje oziroma lobije, ki so jih vsiljevali. Tudi nasprotniki so lahko zaskrbljeni, saj, so-deč po razpravi, ki sta jo formalno opravila le dva zborna, ni mogoče vedeti, ali gre le za proceduralni 14-dnevni odlog ali za lomljenje silnic, ki so zaradi Demosove večine lahko dobile podporo tudi za najbolj vprašljive zakonske rešitve.

Za odlog so se odločili poslanci zbora združenega dela, zlasti njegova 20-članska skupina neodvisnih poslancev, ki so večinoma iz že odpravljeneega združenega dela. Odločili so se, da bodo o vseh teh zakonih razpravljali na tridnevni seji, ki se bo začela 11. septembra, tako da bodo najprej preučili zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, potem pa zakon o denacionalizaciji in zakon o zadrukah, ki ga tokrat kljub pritiskom niso uvrstili na dnevni red. Vlada jim obljublja, da bodo v vmesnem obdobju dobili tudi osnutke zakonov o skladih, gozdovih in druge, ki na nek način zaokrožujejo lastninsko problematiko. Namere, da bi skupščina že v vročem avgustu sprejela dva zakona, ki jih je izvršni svet »pachal« 5 mesecev, so se izjalovile tudi zato, ker se je po stari ustavi sestavljen parlament naučil vesti in delati tako, da poslanci ne bi smešili sami sebe.

Prvi dan so delegati lahko poslušali ministra Rajka Pirnata, ki je utemeljeval zakon o denacionalizaciji, in ministra Jožeta Osterca, ki je zagovarjal sprejem zakona o zadrukah. Delegati so se že pred vhomom v skupščino srečali tudi z delavci iz kmetijskih organizacij in živilske industrije, ki so protestirali zaradi določb, po katerih bodo kmetje postali lastniki 40 odstotkov najboljših podjetij s tega področja. Za oba referenta lahko rečemo le to, da sta s političnimi in moralnimi argumenti dokazovala utemeljenost obeh zakonov in svarila, da vanje z amandmaji ne bi smeli na veliko posegati, ker bi tako sesuli vse lastninjenje. K temu moramo dodati, da so zeleno luč za sprejem obeh zakonov dala matična telesa skupščine, ki jih večinoma sestavljajo tisti, ki zavzemajo za sprejem prav takšnih zakonov.

Lastniki kapitala, zemljišč, in proizvodnih objektov se ne menjavajo kot letna in zimska obleka, temveč le ob nasilnih in razvojnih spremembah državne ureditve. Nacionalizacija pred 45 leti je bilo nasilje večine nad manjšino ob zlorabi načel socializma, ki jih je ljudem vsilila komunistična partija, ki je zmagala v vojni in ki je obenem izvedla socialistično revolucijo. To družbeno ureditev, ki se je izkazala za neučinkovito, smo začeli spreminjati pred dvema letoma, ko smo imeli še partijsko sestavljeno skupščino.

S tem so se takrat strinjale vse družbene skupine, ki so kasneje prerasle v stranke. Parlament v novi sestavi, v kateri prevladuje Demos, je vse najpomembnejše odločitve, zlasti tiste o osamosvajanju, sprejel s soglasjem vseh strank, osamosvojitve pa celo z referendumom.

Sprememba lastnine je zdaj pred nami. Ob tem ko se vsi strinjamo s cilji, naj bi z lastnino bolje gospodarili, pa se ljudje in stranke delijo, ko gre za lastninjenje družbenega in

ko naj bi nekdanjim lastnikom v naravi vrnilo, kar jim je bilo odvzeto pred 45 leti. Gre v bistvu za nenasilno socialno revolucijo, za katero je prav zaradi tega potrebno dovolj veliko družbeno soglasje. Predlagatelji zakonov tega soglasja nimajo in nič ne kaže, da bi lahko podkupili stranke, še manj pa delavce, ki bodo z lastninjenjem oškodovani in izgubili vse, kar danes imajo. Imajo pa delovno mesto in s tem možnost za preživljanje in tudi delček socialne varno-

sti. Lastninska zakonodaja se ne more spreminjati ali popravljati zaradi volilne zmage desne ali leve stranke, temveč le ob večjih družbenih prelomih.

Skupščina in izvršni svet sta te dni dobila več kot 100 amandmajev. Poslanci so ure in ure utemeljevali oziroma kritizirali določila obeh zakonov.

Prav bi bilo, da ob vsem tem in tudi zaradi razprav, ali je zakon o lastninjen-

nju nadaljevanje zakona, ki ga je pripravil Jože Mencinger, sedejo skupaj vsi tisti, ki kaj veljajo in ki pošteno mislijo ter nam nalijejo čistega vina.

Nenazadnje delavci v nekaterih podjetjih že zdaj napovedujejo, da svoje lastnine brez nasilja ne bodo prepustili državi oziroma tujim lastnikom, ki bi jo poceni kupovali tudi zato, da bi se znebili konkurence. V teh dneh skupščinskega premora je treba dejansko preučiti možne posledice sprejetja zakonov in tudi najbolj črne scenarije ter ljudem povedati, koga naj preklinjajo, ko bodo ostali brez vsega v državi, ki je vsak dan manj socialna.

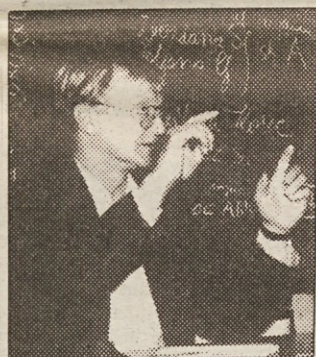
Franček Kavčič

Rajko Pirnat: Temeljno načelo pravičnosti je, da se vrne tisto, kar je odvzeto proti volji in brez odškodnine.

Jože Osterc: Lastninjenje živilsko predelovalnih podjetij bo koristilo tudi delavcem.

Če vprašate mene

Pri meni je dolgo trajalo do spoznanja, da je bistvo življenja in dogajanja vselej naravnano v prihodnost.

In tudi odtlej se na vse kriplje oteparam protislovja, da je smiselnost bivanja samo v omogočanju prihodnosti.

Takole nekako: da boš diplomiral, da bo lepše vreme, da boš dovolj prihranil, da bomo vsi za to, da jo boš po naključju srečal...

Ali: da bomo premagali sovražnike, da zgradimo tovarne, da bodo polja bolje obdelana, da poravnamo dolgove, da nas priznajo, da popravimo krivice, da bodo tovarne znova imele lastnike...

Vsi doslej so mi to vtepal v glavo in nihče od dopovedovalcev se tega sam ni držal.

Cerkev se je s karajočim prstom v večnosti ukvarjala z zelo posvetnimi željami. Partija je z boljšo prihodnostjo ljudi prav imenitno živela kar sproti. Odrešeniški kulturniki in oporečniki so si z vero v zgodovinsko priložnost najprej naphali lastne vampe. Državniki se bodo s podražavljanjem tudi kar dobro držali. Le verniki, delavci in državljani še kar upajo, živijo in delajo za jutrišnji dan.

Pa si mislim, da bi bil čas začeti učiti krivo vero.

Dovolj je nategovanja in religiozne zvijačnosti, pa najsi ta obljublja nebesa tostran ali onstran. Oboje je zgolj in samo sredstvo zlorabe in izkoriščanja.

Čarobnost življenja je v trenutku bivanja in ne le v obljubljanju nadaljevanja tega bivanja. Jest, spati, se ljubit, občudovati, potovati in se iskati moramo zdaj, tu in sproti, ne pa nasedati tistim, ki se to izdatno počno na naš račun, pravijo pa, da velja potrpeti, počakati, se pripraviti, varčno načrtovati in verjeti.

In ne zahtevajmo, za božjo voljo, vsega tega tudi zase šele potem, ko nam bodo odredili nova pravila igre in dela za čas prihodnjih dveh pokolenj.

Če vprašate mene, je treba to storiti takoj. Odpotujite, ko vas zagrabi. Ogovorite, ko vas zamika. Zakolnite, ko vas zjezi. Vzemite, kar je vaše. Zastržite, kar vam hočejo vzeti. Govorice, ko vas hočejo utišati. In ne uporabljajte, hudiča, desnice vselej le za garanje in za rokovanje.

Ta trenutek je moj in hočem se ga do kraja zavedati. Pa ne zato, ker se heretično in brezglavo prepučam zgolj življenju in vsemu, kar mi sleherni trenutek nudi, temveč predvsem, ker mi je šele sedaj prišlo, da nekdanji in zdajšnji oznanjevalci prihodnosti niso bili njeni gospodarji, ker bi vanjo verjeli, temveč, ker so jo sproti živeli.

Doro Hvalica

Kapljice za finančno pljučnico

V zdravstvu primanjkuje več kot dve milijardi dinarjev

»Ministrstvo za zdravstvo se vede kot oče, ki ima deset otrok, vendar jim nima kaj ponuditi za pod zob. Tako jim vrže skorjo kruha, pa naj se sami stepejo zanjo.« Tako je nazorno orisala razmere v zdravstvu naše republike dr. Olga Doles, predsednica sindikata cerkniškega zdravstvenega doma.

Kljub varčevalnim ukrepom, zmanjševanju osebnih dohodkov zaposlenih v slovenskem zdravstvu in drugih dajatev so zdravstveni zavodi samo v letošnjih šestih mesecih »pridelali« za približno poldrugo milijardo dinarjev izgub, ali natanko 1.487.294.000.

Manj iz proračuna

Če prištejemo zraven še neporavnane račune iz prejšnjega leta v znesku 539.272.000 dinarjev, ta čas presega izguba v slovenskem zdravstvu kar dve milijardi dinarjev. Vzroki za tolikšno denarno sušo so predvsem v zmanjševanju proračunskega denarja za zdravstvo. Ko so poslanci slovenske skupščine sprejemali proračun, so se hkrati odločili tudi za določene ukrepe, ki naj bi pomagali zdravstvu preživeti. Vendar pa so ti ukrepi – razen tistih strogo varčevalnih – ostali na pol poti.

Gre za omejevanje pravic do zdravstvenih storitev, krčenje specialističnih storitev in določenih zdravstvenih zmogljivosti. Možnosti sta dve: ali da je slovenski vladi uslo zdravstvo docela z vajeti ali pa poskuša taktizirati oziroma naravnost prisiliti zdravstvene zavode, da se bodo med seboj

drugače, bolj gospodarno organizirali. Zavarovance pa naj bi čimprej postavili pred kruto resnico, da je tistih zlatih časov, ko je vsakdo po mili volji hodil okrog zdravnikov, nepreklicno konec...

Zdravstveni zavodi se za zdaj še ne dajo, čeprav porabijo precej več denarja, kot ga dobijo. Nastali razliki se prilagajo z varčevanjem, ki zadene zaposlene v zdravstvu, pa tudi z zmanjševanjem nekaterih pravic, ki prizadenejo bolnike. Odrekajo se nekaterim specialistom, ki so jih plačevali iz lastnih sredstev, kar pomeni, da bodo ti zdaj postali bolnikom še manj dostopni, čakalna doba pa se bo zavlekla v nekaj mesecev. Kdor bo hotel hitreje priti do specialista, bo moral plačati iz lastnega žepa.

Finančne zagate naj bi torej v prihodnje reševali z raznimi oblikami samoplačništva.

Pred nekaj dnevi so zdravstveni zavodi po vsej Sloveniji prejeli dopis z ministrstva za zdravstvo, družino in socialno skrbstvo o uvajanju samoplačništva za zdravstvene storitve. To pomeni, da bomo v Sloveniji v najkrajšem času dobili ambulante, v katerih bodo storitve deležni tisti, ki jih bodo neposredno plače-

vali. Gre za tako imenovane samoplačniške ambulante, tako v osnovni dejavnosti kot v zobozdravstvu in v specialistični dejavnosti.

Za en dan 100 dinarjev

Zato, da bi se v zdravstvene blagajne nateklo nekoliko več denarja, bodo s 1. septembrom povečali tudi participacijo in sicer v povprečju za 28 odstotkov. Tako bo prvi pregled pri splošnem zdravniku po novem veljal 50 dinarjev, pri specialistu 160 dinarjev, oskrbni

dan v bolnišnici 100 dinarjev in tako naprej. Denar, ki se bo tako nabral, pa bo še zmeraj predstavljal zgolj baldrijanove kapljice za finančno pljučnico slovenskega zdravstva. Za ozdravitev bi morala poskrbeti vlada z odločnejšimi ukrepi.

Po zdravstvenih organizacijah zahtevajo, naj ministrstvo za zdravstvo naposled že izdelava program zdravstvenega

varstva na nacionalni ravni, naj izdela normative in pove, kdaj in kje je česa preveč ali česa premalo, naj že enkrat za vselej jasno pove, koliko je vredno zdravstveno delo, naj uvede sistem financiranja na nacionalni ravni...

Od zavarovancev zmerom znova zahtevajo, naj poleg prispevne stopnje sami še dodatno prispevajo za zdravstvo iz svojega žepa. Vse lepo in prav.

Toda zakaj jemljejo delavcem in kmetom težko prisluženi denar pod krinko prispevkov za zdravstvo, potem pa se ta denar ne uporablja za zdravje? Izračunali so namreč, da se z zdravstvenimi stopnjami, ki jih plačujemo vsi zaposleni, zbere bistveno več sredstev, kot pa jih je nato namenjenih zdravstvu. Po ocenah je ta razlika v prvih petih mesecih letos nanese približno poldrugo milijardo dinarjev, torej nekako toliko, kot se je nabralo tekoče izgube v slovenskem zdravstvu v letošnjih šestih mesecih.

Očitno je torej, da je za slovensko samostojnost in prihodnji razvoj pomembneje poskrbeti za 30.000 teritorialcev in policajev, kot pa za zdravje delovnih ljudi. Kajti vse te zdravstvene intrige in medsebojno žoganje ne prizadenejo zgolj zdravstvenih delavcev, ampak predvsem bolnike.

Pomanjkanje zdravstvenega materiala, opuščanje dragih, a učinkovitih zdravil in podobne ukrepe občutijo na svoji koži predvsem bolniki.

To pa je nedopustno. Če ne zaradi drugega bi morala slovenska vlada zaradi njih, slovenskih delavcev, nekaj nemudoma ukreniti, ne pa pustiti, da se do kraja sesuje tudi vse tisto, kar je bilo dozdaj v našem zdravstvu dobrega.

Marija Frančeskin

Vztrajati pri sprejetih stališčih

Svet območnega sindikata Podravja je v pripravi na konferenco Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki je bila v tork, še enkrat razpravljala o pripombah in predlogih k predlogu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, k predlogu stanovanjskega zakona in o predlogu za izdajo zakona o reprezentativnosti sindikatov.

O predlogu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij so že izdelali predlog pripomb, ki so jih predložili konferenci, o stanovanjskem zakonu pa so te pripombe pripravili po seji sveta. Glavne ugotovitve razprave so bile, da je stanovanjski zakon povsem drugačen od osnutka, pri katerem so sodelovali tudi sindikati. Večina pripomb, ki so jih dali predstavniki sindikatov, seveda v predlogu ni upoštevana. Ugotovili so, da bi morali predlog omenjenega zakona oblikovati

v duhu celovite stanovanjske prenovne, ne samo kot privatizacijo stanovanjskega sklada. Pri tem bi morali brez dvoma upoštevati tudi to, da ni mogoče uveljavljati drugih ekonomskih kategorij, vse dokler ne bodo delavci dobivali tudi ekonomskih plač.

Sklenili so, da bodo svoja stališča in predloge izdelali v obliki amandmajev k predlogu zakona in jih skušali uveljaviti prek

Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v republiški skupščini.

Posebej so se na seji Sveta vprašali, kaj če njihovih predlogov in zahtev glede obeh zakonov vlada ne bo upoštevala. Potem so dejali, bodo morali poseči po ostrih ukrepih, ki so jih napovedali že decembra lani. Takrat so splošno stavko odpovedali, toda sedlej ni bila uresničena niti ena izmed zahtev, ki so jih postavili sindikati, ko so odpovedali stavko. Vse kaže, da bodo morali vzeti stvar v roke delavci, vsekakor pa bo moralo biti to v okviru enotne akcije odborov vseh sindikatov, ki sestavljajo Zvezo osvobodnih sindikatov Slovenije.

Predlog za izdajo že pripravljene zakona o reprezentativnosti sindikatov je treba spraviti v postopek, so se sklenili ob koncu seje Sveta.

B. G.

Pripombe in predlogi k zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij

ZSSS Območni sindikat Podravja je ob obravnavi predloga Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij ugotovil, da na predlog zakona ni mogoče oblikovati sprememb v obliki amandmajev, ampak ga je potrebno v celoti zavrniti. Zahtevo po zavrnitvi zakona utemeljuje z naslednjim:

1. Predlog zakona konceptualno ni v kontinuiteti z Osnutkom zakona in kot tak predstavlja popolnoma nov koncept, kar se da utemeljiti z naslednjim:

- Eno temeljnih načel osnutka zakona o decentralizaciji in v pretežnem delu avtonomni privatizaciji je s predlogom skoraj v celoti negirano, saj gre v pretežnem delu za nacionalizacijo družbene lastnine.

- Na konceptualne razlike kaže ta naslova obeh dokumentov. Tako smo dobili iz Osnutka zakona o privatizaciji Predlog zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ali povedano drugače: od osnutka privatizacije je oblikovan predlog poenostavljenega iskanja titularja družbene lastnine.

- Če obravnavamo zakon o kontekstu transformacije dogovorne ekonomije v tržno, pogoji za to pa so po Sachs v makroekonomski stabilizaciji, liberalizaciji ekonomskih aktivnosti in privatizaciji, predstavlja ponujen koncept etatizacijo, s tem pa negacijo temeljnih načel tržne ekonomije.

- Na konceptualne razlike kaže nedvomno tudi to, da se je predlogu javno odrekel dr. Jože Mencinger, torej snovalec osnutka zakona.

2. Predlog zakona skoraj v celoti negira pravice zaposlenih do tistega dela premoženja, ki so ga ti sami ustvarili. Državljanška delnica je v tej zvezi le slepilo, namenjeno temu, da se pridobi naklonjenost za podporo zakonu, ne pa priznava pravica do dela družbenega premoženja.

3. Zakon, obravnavan v sklopu vseh uveljavljenih sprememb, ki določajo položaj zaposlenih, predstavlja nadaljnjo stopnjo spreminjanja njihovega položaja v mezdne delavce klasičnega kapitalizma, kar pa je z vidika kulture okolja, vse večje intelektualizacije delovne sile in razvoja proizvodnih sil ne le nespremenljivo, ampak z vidika razvoja celo škodljivo.

Ti in številni drugi razlogi kažejo na to, da je predlog zakona bolj politično ideološka rešitev s prevladujočo tendenco po »repreziji« nad prejšnjimi »kvazi samoupravljalci«, to pa lahko privede le do škodljivih ekonomskih in socialnih posledic.

Če so skupščinski zbori dosledni pri fazni obravnavi zakonskih

dokumentov in vsaj do neke mere sposobni in pripravljeni upoštevati interese in pravice širšega sloja družbe in enega temeljnih ekonomskih akterjev (delavcev), bi morali predlog za izdajo zakona zavrniti. Kot temeljna izhodišča za pripravo novega zakonskega besedila pa zahtevati:

1. Temeljno načelo zakona o privatizaciji naj bodo pravice tistih, ki jih je že danes možno identificirati kot bodoče lastnike podjetij, to so: nekdanji lastniki, ustanovitelji, upniki, zaposleni i. p. ter seveda novi kupci podjetij oziroma sovlagatelji. Tako kot se lahko identificira nacionalizirana lastnina, se lahko tudi vsaka druga oblika lastnine.

2. Načini lastninskega preoblikovanja ne morejo biti diferencirani z delitvijo podjetij na velika, srednje velika in majhna, saj so na ta način tudi zaposleni uizenačeni.

3. Če se skladi in investicijske družbe že pojavljajo kot lastniki in upravljalci podjetij, jih je potrebno sočasno zakonsko opredeliti. Gre za družbeno pomembne institucije, ki ne morejo biti z zakonom le omenjene in na ta način pridobiti »bianco menico« upravljanja pomembnega dela premoženja.

4. Do tako imenovanih državljanških delnic bi bilo potrebno postaviti poseben odnos. Načelo delitve dela družbenega premoženja na tej osnovi ima lahko svoj politični, vendar majhen praktični učinek. Če naj daje delnica pravico do upravljanja in dividende, bi jo veljalo vezati na gospodarske subjekte, ne pa na sklade. Državljanška delnica v predlagani obliki praktično ne daje pravice do soupravljanja na osnovi kapitala.

5. Delavski odkup podjetij kot način lastninskega preoblikovanja, ponujen s predlogom zakona, skoraj nima praktične uporabnosti, vsaj upoštevajoč sedanjí položaj zaposlenih. Zato bi ob tem načinu lastninjenja veljalo upoštevati dejanske možnosti in temu ustrezno izoblikovati tudi pogoje.

Oblikovane pripombe in predlogi še zdaleč ne pomenijo, da smo proti privatizaciji. Da ni tako, kažejo tudi nekatere konkretne aktivnosti podpraskih sindikatov. Smo pa proti temu, da se sprejema zakonodaja, ki izloča nekatere temeljne pravice in z odpravljanjem starih krivic povzroča nove. Smo pa tudi proti temu, da zaposlenim neobjektivno pripisuje nesposobnost upravljanja, saj v funkciji, da bi upravljali, praktično nikoli niso bili. Zato tudi na vse bolj jasno težnjo po odpravljanju vseh oblik soupravljanja ne moremo pristati, del teh tendenc pa nosi zakonodaja o lastninskem preoblikovanju podjetij.

Za vas smo prebrali

Izredno konferenco Zveze svobodnih sindikatov, ki je bila v tork v Cankarjevem domu in o kateri več pišemo na drugih straneh našega časopisa, so seveda spremljala tudi druga sredstva javnega obveščanja. Tako smo prelistali slovenske dnevnike in povzeli, kaj so napisali o tem dogodku.

V časopisu Delo izredne konferenci ZSSS na prvi strani ne omenjajo, v članku na drugi pa povzemajo stališča in govore nastopajočih. Tako so tudi zapisali besede Dušana Semoliča: »...in tragika teh dni je, da želi oblast zavestno spreti kmete in delavce. Teden pred nami je usoden, če ne že črni teden za slovensko delavstvo. Storili bomo vse, da bo ta črna zajela tudi del vase zaverovane oblasti.«

Veliko več pozornosti so posvetili konferenci v Nedovisnem dnevniku, saj so v podnaslovu napovedi na prvi strani napisali: Popravljanje starih krivic ne sme povzročiti novih. Prav tako je kot izjava dneva zabeležena izjava predsednika ZSSS Dušana Semoliča, ko pravi: »Z današnjim simbolnim, protestnim zborom želimo poslance opozoriti, da gre že zelo zares.« V Dnevniku tudi opozarjajo, da je ZSSS z okoli 400.000 člani najmočnejši sindikat v naši republiki, »...zato tudi ni čudno, da so nekateri razpravljalci včeraj zahtevali, da mora vlada sindikate sprejeti kot partnerja v razpravi.« Na koncu članka pa je še odlomek iz razprave o denacionalizaciji: »...Vrnjeno premoženje mora ostati v funkciji proizvodnje, lastniki pa morajo deliti gospodarsko usodo podjetij. Predvsem pa noben delavec ne sme ostati brez dela zgolj zaradi vrnitve premoženja.«

Tudi štajerski večernik Večer že na prvi strani opozarja na pomemben dogodek v Cankarjevem

domu. Na začetku članka o tem na tretji strani pa ugotavljajo, »...da so govorniki po vrsti ugotavljali, da gre za predloge političnih zakonov, katerih poglavitni namen je obračunati z delavstvom.« Zapisali so tudi, da »...Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij ima namen predati sedanji oblasti k politični še ekonomsko moč, ne glede na posledice za gospodarstvo in zaposlene, zato ga je treba vrniti v fazo osnutka in očistiti protidelavskih določil.« Članek pa se končuje z odlomkom iz javnega odgovora Jožetu Pučniku: »Borimo se samo za pravice, ki jih delavcem jemlje prav Demos.«

Mimo dogodka v Cankarjevem domu ni mogel niti Slovenec, ki pa je v poročilu z izredne konference poskušal braniti predlagane zakone. Tako so v uvodu zapisali: »Na včerajšnji izredni konferenci ZSSS je bilo izrečenih veliko ostrih besed na račun vlade in zakonodaje, ki je danes na skupščinskih klopek... Razprava je bila nabita s čustvi in konkretnimi podatki, ki naj bi dokazovali, kako bo s sprejetjem teh zakonov napravljena strašna gospodarska, politična in moralna škoda.« Tudi nadaljevanje je v takem stilu: »Izredna konferenca je sprejela prav vse predloge, ki so jih pripravili v vodstvu, zanimivo pa je, da so nekateri njihovi argumenti v popolnem nasprotju s trditvami razlaščenec... Najbolje gospodari tisti, ki je lastnik proizvodnih sredstev, pravijo razlaščenec in hkrati tudi s konkretnimi primeri dokazujejo, da zaradi njih ne bo novih nezaposlenih.«

Takšna je torej časopisna slika nekega dogodka, ki smo jo zaznali v sredo, 28. avgusta v slovenskih dnevnikih. Oceno prepuščamo vam.

Robert Peklaj

Svoje nestrinjanje s predlaganimi zakoni o denacionalizaciji in zadrugah so pokazali tudi delavci v kmetijstvu in agroživilstvu, ki so se v sredo, 28. avgusta zjutraj zbrali v Tivoliju, od koder so nato odšli pred stavbo Skupščine Slovenije. Tam so, kot že mnogokrat doslej, opozorili poslance na usodne posledice, ki bi jih prineslo sprejetje omenjenih zakonov, saj je vprašljiv obstoj živilske industrije, prav tako pa bi brez dela ostalo nekaj deset tisoč delavcev. Srečko Čater, predsednik sindikata delavcev kmetijske in živilske industrije, ki je organiziral ta protestni shod, je v svojem govoru dejal: »Danes smo tukaj še mirni, le v opozorilo, prihodnjič bo že drugače!«

R. P.

ZA VSAKEGA SINDIKALNEGA ZAUPNIKA

ROKOVNIK '92

VAŠ PRIROČNIK!

V založbi ČZP Enotnost smo vam za prihodnje leto pripravili rokovnik – priročnik s takole vsebino:

1. Koledarski vložek za vpise sestankov in drugih opozoril
2. Zapisniški vložek
3. Priročnik za sindikalne zaupnike
 - Katere so temeljne naloge sindikata v podjetjih in ustanovah
 - Kako biti v stalni povezavi s članstvom
 - Kako in zakaj komunicirati z vodstvi podjetij
 - Kako se pogajati
 - Kako stavkati
4. Bistvene spremembe delovno-pravne zakonodaje

Rokovnik bo izšel na začetku novembra letos. Cena 15 DEM na dan plačila po tržnem tečaju.

Če rokovnik plačate vnaprej – ob naročilu – vam priznamo 15% popusta.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____ izvod(ov) Rokovnika '92. Naročeno pošljite na naslov:

Naziv DO, sind. org. itd. _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu rokovnika.
2. Rokovnik mi (nam) pošljite po povzetju
3. Plačamo vnaprej – po predračunu

Naročeno, dne: _____

Žig

Podpis naročnika

Kdor zna, lahko dela (tudi) doma

Poučni zgledi Evrope, Amerike na področju zaposlovanja

Naj smo Slovenci še tako (samo)ponosni na svojo obrambno-vojaško pokončnost, odločno držo pred tankovskimi cevmi, ki jo domačim očem razodevajo junijske barvne razglednice iz naših obmejnih krajev, naj si še tako vroče želimo dokončno (ne le razglašeno) državno suverenost – mimo sive govornice dejstev ne moremo:

Število še zaposlenih bo vsak čas zdrsnilo pod 700.000, brezposelnih nas je že prek 72.000, upokojevcem nad 410.000. Najhuje pa je, da tudi tisti, ki delo še imajo, ga opravljajo le napol, zato je zanje, kot za vse, ki jih vzdržujejo, vsak dan manj kruha.

Aktivna politika zaposlovanja je res eden izmed glavnih možnih izhodov iz krize, toda dejstvo je, da so zanjo potrebna ogromna sredstva. V razvitem svetu je gmotna podlaga aktivne politike zaposlovanja celo do desetkrat večja od te, ki se oblikuje npr. v Sloveniji. Leta 1987 je bil – po podatkih OECD – strošek za nezaposleno osebo, ki išče delo in prekvalifikacijo, najvišji na Švedskem, kjer je znašal 35.200 ameriških dolarjev, denarna podpora delavcu pa je znašala 14.000 dolarjev. Dr-

žavi se tako pogosto bolj splača izplačevati nezaposlenim podpore, kot pa jim (po)iskati delo.

Morda je treba ugotoviti tudi to, da je zaposlenost oziroma nezaposlenost predvsem zelo občutljivo politično vprašanje, o katerem se morajo zato pristojni organi v državi odločati vsako leto sproti (s sprejemanjem planov in ustreznih ukrepov). V demokratičnih državah je naraščanje števila nezaposlenih pogosto vzrok za padec vlade. S tem je kaznovana neuspešna politika na tem področju. Naša vlada pa nezaposlenosti še ni dala na dnevni red kakšne svoje seje, kaj šele, da bi jo kdo zaradi tega silil k odstopu.

Problem presežkov se v razvitem svetu rešuje s socialnimi programi, ki sledijo in so nujna vzporednica radikalnih sprememb v gospodarstvu. Socialne programe sestavljajo tudi za vsako individualno podjetje, za katerega se ve, da bo v njem prišlo do presežkov delovne sile. Ob tem velja še pripomniti, da o tem, kdo od delavcev predstavlja presežek in kdo ne, ne odločajo delavci, temveč pristojni organ. Tudi pravice teh delavcev so, razumljivo, varovane, tako kot pravice tistih, ki bodo še imeli delo. Posebno varovalno vlogo pa ima v postopkih odpustitve dela sindikat. Pri nas pa – vemo, kako je.

Bolj koristno, kot kar naprej tarnati, kaj bo z našim gospodarstvom, je torej pogledati, kako se z nezaposlenostjo »spopadajo« drugod po svetu. Hkrati z relativno polno zaposlenostjo (in zapo-

slitvijo zaposlenih) obstaja v svetu tudi delitev delavcev na polno zaposlene, začasno zaposlene in delavce, »sposojene« iz druge organizacije.

Med prožnimi oblikami dela so glavne: delo s skrajšanim delovnim časom, delo za določen čas in samozaposlovanje v vseh najrazličnejših oblikah in kombinacijah. Na Šved-

skem je tako že leta 1984 več kot 25% delavcev delalo s krajšim kot polnim delovnim časom, od tega 85% žensk, v Franciji in Italiji je bilo takih delavcev 10,5%. Samozaposlovanje je najhitreje naraščalo v Italiji in doseglo že 30% vseh zaposlenih.

Po svetu je dandanes deljeno ali delno delo že močno

razširjeno. Na Norveškem je tako zaposlenih 28,6 odstotka, na Švedskem 24,4, na Danskem 24,3, na Nizozemskem 23,5, v Veliki Britaniji 21,2, v ZDA 17,4, na Japonskem 16,5, v Kanadi 15,5, v Nemčiji 12, v Franciji 7,4, v Belgiji 6,4 in v Italiji 5,3 odstotka ljudi. V ZDA imenujejo takšno delo »job sharing«, eno delovno mesto pa si delijo dva do trije delavci.

Po raziskavah strokovnjakov bi z ekonomskega stališča lahko delili 60 odstotkov vseh delovnih mest. V Nemčiji bi na primer – po ugotovitvah ankete to zanimalo 38 odstotkov zaposlenih, za takšno delo pa bi se jih odločilo 24 odstotkov, kar pomeni, da bi lahko pridobili poldrugi milijon delovnih mest s polnim delovnim časom. Sicer pa v Nemčiji delavci, ki zaslužijo manj kot

440 mark na mesec, ne plačujejo nikakršnih dajatev, zato podjetniki radi nekatera delovna mesta razdelijo, predvsem v skladiščih velikih trgovin, za pomoč pri blagajnah v času največjega navala, v gastronomiji, pri čistilnih delih in podobno. S takšnim načinom je velika večina delavcev zadovoljna, saj si lahko poišče več del hkrati, kar ji prinese tudi dokajšen neoddavčen zaslužek.

Deljeni delovni čas podjetnikom prinaša dobiček, saj delavce lahko bolj razporejajo, zaradi manjše utrujenosti je njihov delovni učinek večji, manj je bolniških izostankov. Korist pa ima tudi država, saj se tudi na ta način zmanjša število podpor, socialnih, zdravstvenih in otroškoverstvenih izdatkov.

Vinko Blatnik

Socialna malha se prazni

Pogrešamo analize posledic predlaganih rešitev

Predlagatelji osnutka Zakona o socialnem varstvu so največjo težo novega sistema socialnega varstva dali preprečevanju socialnih stisk in težav, pripravam posameznika in družbenih skupin na prevzemanje novih življenjskih nalog in odkrivanju življenjskih možnosti.

Te socialnovarstvene storitve so: storitve na podlagi javnih pooblastil (javna služba centrov za socialno delo), prva socialna pomoč (pogovor s človekom v stiski, v katerem se odkrije vzrok stiske in se ga pouči o vseh možnih storitvah in dajatvah, ter o strokovni pomoči – ta storitev je zastoj), osebna pomoč (strokovna pomoč za socialno osamosvojitve posameznika), pomoč družini (svetovanje za urejanje odnosov v družini in nega kot pomoč za vključitev v vsakdanje življenje), institucionalno varstvo (različni zavodi za mladino in odrasle, za nadomeščanje družine), vodenje, varstvo in koristno delo (zaposlitev odraslih prizadetih oseb), pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter drugih organizacijah (socialne službe v podjetjih).

Vse našete storitve se izvajajo po standardih in normativih, ki jih določi republiški izvršni svet. Upravičenci jih bodo morali plačati, razen tistih v zvezi s preprečevanjem stisk, prve socialne pomoči in storitev v zvezi s prizadeto mladino, ki se ni sposobna vključiti v osnovno izobraževanje. Kdaj bomo oproščeni plačila za našete storitve, bo določeno posebej.

Osnutek zakona določa, da sredstva sicer zagotavljajo republiški in občinski proračuni, predvideni pa so tudi prispevki dobrodelnih organizacij, samopomoč in podobno.

Posebna odlika osnutka zakona je, da kaže skrb za razvoj stroke – povsem specializiranega znanja na področju socialnega varstva. Zakon poleg upravnega nadzora zato uvaja

tudi strokovni nadzor nad strokovnostjo dela vseh zaposlenih v centrih, zavodih in drugod. Šlo bo za pregled organizacije dela, dela strokovnih delavcev in sodelavcev, uporabe metod ter kakovosti in obsega opravljenih socialnovarstvenih storitev.

Še več! Osnutek zakona napoveduje ustanovitev inštituta, ki bo opravljal informacijske, analitične, strokovnodokumentacijske in programskorazvojnne dejavnosti na področju socialnega varstva. To bo prav gotovo pomembna pridobitev, ki jo moramo pozdraviti!

Naj še na kratko predstavimo, kako je zamišljena socialna služba v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah. Šlo naj bi za pomoč delavcem pri reševanju težav v delovnem okolju in pri uveljavljanju pravic na podlagi predpisov s področja socialnega varovanja in socialnega varstva. Storitve opravljajo socialne službe, organizirane in

financirane s strani delodajalca. Presenetljivo je, da osnutek določa, da bodo te socialne službe morale upoštevati standarde in normative, ki jih bo predpisal republiški izvršni svet.

Zakon pa prinaša toliko neznank, da se v tem trenutku lahko zanesemo predvsem na znano strokovnost in iznajdljivost zaposlenih v tej dejavnosti. Že to je svojevrstno zagotovilo.

Kljub vsemu pa pogrešamo analize posledic predlaganih rešitev. Poleg proračunskih, ki so zanimive za ministrstvo za finance, nas zanimajo predvsem posledice za posameznike. Postopek pri uveljavljanju in izvajanju storitev bo urejen po zakonu o upravnem postopku, torej po uradniški logiki. Le za družinska razmerja je pred odločitvijo predvidena ustna obravnava. Možen pa bo ugovor na kvaliteto storitve. Določeni so tudi roki za odgovor.

Lučka Böhm

Prim. doc. dr. Anton Prijatelj

**Obratna
ambulanta**

**Alge,
alge, alge!**

Ko sem pred leti pisal knjižico o dopustih, o zgodah in nezgodah na dopustu, sem pisal marsikaj o tem, kaj se lahko zgodi dopustniku na morju pa tudi v hribih. Če sem pošten, moram zapisati, da o algah nisem napisal niti besedice. Takrat smo sicer brali o cvetenju morja, morda kdaj pa kdaj videli kako algo, bolj pa so nas skrbele meduze, še posebej, če so koga opikale po nežnih delih telesa.

Letos pa sta dva udarca ohromila našo turistično dejavnost: vojna in alge. O vojni so govorili in še bodo govorili in pisali drugi, jaz pa mislim napisati nekaj besed o algah.

Iz spomina mi ne gre zaporedje najnižjih rastlinskih vrst, ki smo jih morali znati, ne vem v kateri osnovni ali srednji šoli ali pa v obeh: alge, glive in lišaji. To zaporedje je ostalo v spominu po dolgih desetletjih. Ko sem brskal po knjigah sem o algah našel sledeč zapis: »Na vrhu rastlinskega sveta so cvetnice. Spodaj narisane rastline so alge. Večina alg živi v vodi. Rastline, ki poraščajo morsko dno, so alge, in enako »vodni cvet«, ki se razraste v ribnikih. Alge, ki ne rastejo v vodi, žive na zelo vlažnih mestih.

Nekatere alge so tako drobne, da bi posamezne ne videli s prostim očesom. Pravzaprav so alge po večini majhne. Rjava haluga zraste do 45 centimetrov v dolžino, sorodni jadranski bračić je precej manjši.

Poznamo modro-zelene, zelene, rjave in kremenaste alge ali diatomeje. Kremenaste alge so drobne enocelične rastline s steklastimi lupinicami, podobne majhnim škaticam. Alge sestavljajo pomemben del planktona, malih organizmov, ki plavajo v morski vodi.

Planktonske morske alge so osnovni proizvajalci hrane v morju. V njihovem telesu se kopičijo proizvodi asimilacije, kot so oljne kapljice in škrob. Z njimi se prehranjujejo nešteti drobni rakci, račje ličinke in številni drugi živalski planktoni. Prav ti pa so plen ribjih mladice, večjih rib in celo kitov.

Pri nas so se letos razmnožile kremenaste alge.

Tako teorija. Mnogo je zapisanega o njihovem razmnoževanju, o tem, da tvorijo lahko velike kolonije, da se vežejo in da vkljub svoji majhnosti (saj posamezne ne vidimo brez mikroskopa) lahko razrastejo do enormnih veličin. No in to vidimo letos.

Poročajo, da so letos tako razrasle, da škodijo ribičem in jim trgajo mreže. Sam pa sem videl v Portoroškem zalivu take zaplate še posebej v zalivih in zalivčkih ter posameznih rokavjih, da si imel občutek, da bi lahko hodil po njih.

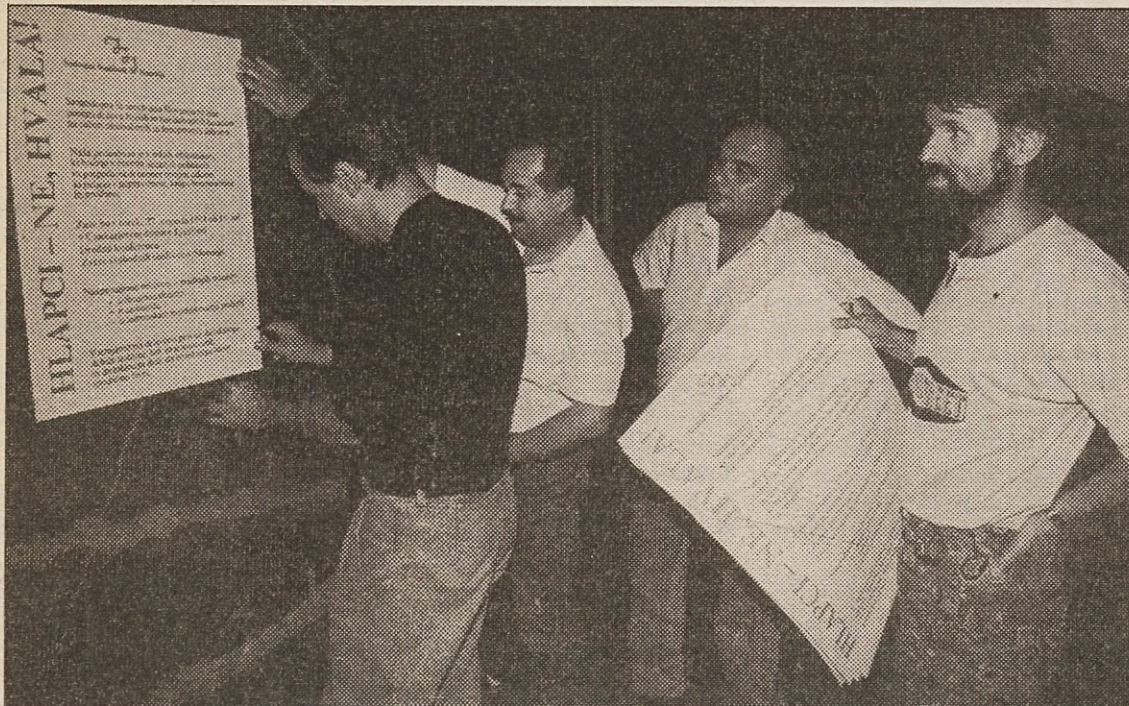
Nikjer ni nič zapisanega o njihovih škodljivostih. Biologi stalno ponavljajo, da niso prav nič škodljive. Morda res niso strupene. So pa ogabne in ko se primejo na kožo ali na dlake pri bolj poraščenih, je to prav gotovo zoprno in ogabno. Odstranimo jih najbolje in najmanj škodljivo z izpiranjem s sladko vodo. Ne priporočajo drgnjenja z brisačo, še posebej ne z grobo.

Velika verjetnost je, da niso strupene. Nikjer pa nisem zasledil nobenega podatka, ali ne povzročajo morda preobčutljivosti ali alergije. Sicer nekoč nismo slišali za alergijo na sonce ali na alergijo na mrz. V novejšem času pa opazujem, da je vse več stvari, na katere postajamo alergični.

Vkljub vsemu biologi še vedno ne vedo, zakaj so se letos alge tako razmnožile. Upajmo, da jih prihodnje leto ne bo. Jaz pa se nisem kopal tam, kjer so bile, vsem zagotvilom o neškodljivosti navkljub. V kopanju uživam, v umazani vodi pa ne! Pa nimam preobčutljive kože. Tistim pa, ki jim ob vsaki novi kemikaliji koža zacveti ne priporočam kopanja v takem morju, raje naj se kopajo v bazenu.

Črni časi

Pravi ilegalci

Andrej Cimerman se je na konferenci SSS trkal po prsih, da je Ljubljano sam prelepil s plakati »Hlapci – ne hvalaj!«. Možaki, ki so to res storili, so ga takojci zatolkli in v DE poslali trden dokaz, kdo je bil pravi ilegalec.

Nekdanji soborci

Sindikati so naredili vse, da bi na lep, a odločen način dopovedali poslancem, naj ga ne lomijo s sprejemanjem lastninske zakonodaje. Sicer...

Res, sicer bo hudo, pri načinu bo ostal le še pridevnik »odločen« in še kakšni bolj grobi se bodo pritaknili zraven.

Ko so udeleženci konference SSS na grozljive posledice opozarjali s protestnim pohodom mimo skupščine, jih je pozdravil Matjaž Šinkovec, še nedavno njihov soborec za delavske pravice, zdaj poslanec – čigav in za kaj bomo kmalu izvedeli.

Nova stara pravda

Konferenco SSS so v Cankarjevem domu spremljali tudi lastniki razlaščenega premoženja – kljub prijazenemu povabilu zgolj v preddverju. Udeležencem so razdelili svoje gradivo, klepet z njimi pa je spet potrdil znano resnico – Nihče, najmanj sindikati, ne zanika storjenih krivic. Tudi razlaščeni lastniki trdijo, da nočejo s svojimi zahtevami povzročati novih. Njihov boj za staro pravdo bi ne smel sprožiti nove stare pravde.

Škoda je le, da se razlaščenci z nikomer ne pogovarjajo, ampak s svojimi zahtevajo trkajo naravnost na vladna vrata. Po svoje sicer logično, a če bi se poskušali prej uskladiti s tistimi, ki bodo morda le prizadeti, bi odpadla cela vrsta nepotrebnih sporazumov.

Morda se zanašajo na podatek, ki jim ga je izračunala statistika – razlaščeni lastniki predstavljajo petino slovenskega volilnega telesa?!

Ni kaj, precej težek argument. Pa vendar bi s pojasnjevanjem in dogovarjanjem s tistimi, ob katerih pravice trkajo njihove izigrane pravice, preprečili veliko hude krvi.

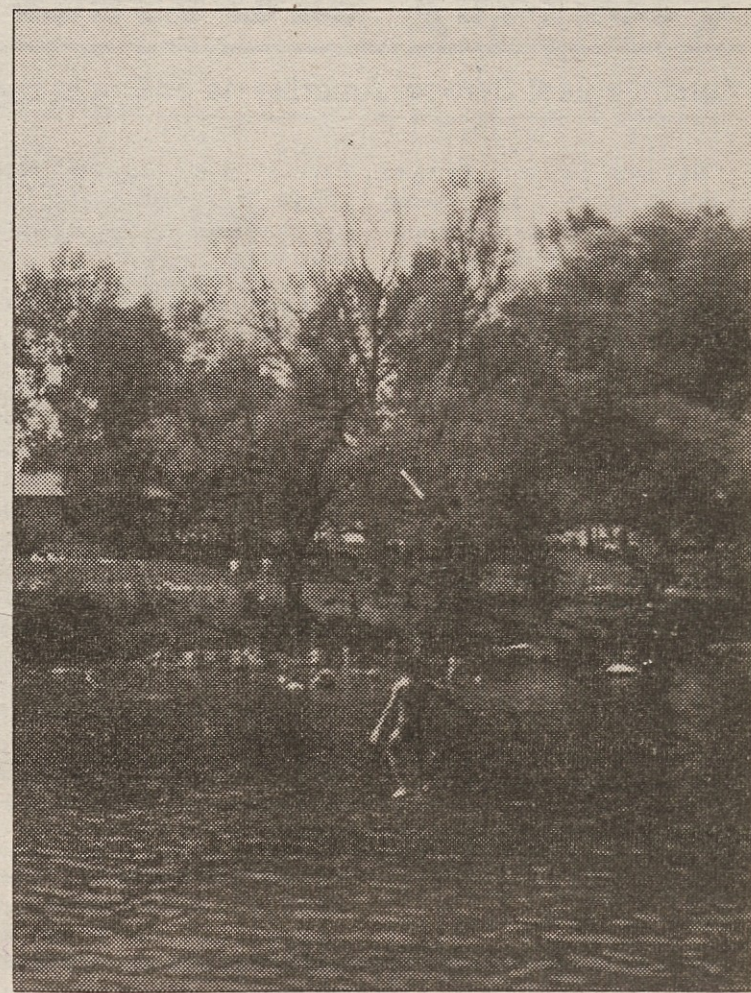
C. B.

Reviera in navodila »pućanstvu«

Moje letošnje potepanje po Kolpi so zaključile Slovenske novice, ki so na naslovnici predstavila slikoviti Podzemelj, v reportaži pa obdelala predvsem težave na kopalšču v Adlešičih. Letos je to bila zares »Kolpska riviera«, saj so se med nami znašli ljudje, ki redno hodijo na morje. Mir jih bo znova vrnil morju, nam pa zagotovil spokojnost preteklih let.

To, kar vidiš na bregovih te reke, je pravi delavski in vikendaški turizem. Poznavalci reke iz Ljubljane in Novega mesta ter od drugod ob petkih sedejo v avto in so v dobri uri ob bregu. Ob teh bregovih pa so se zadnje dneve začele tudi veselice in zabave, če ne gasilske pa solidarnostne za žrtve vojne ali za zagotavljanje sredstev za lokalno infrastrukturo. Tudi tukaj so cerkve obnovljene, župnišča prebeljena in sijoča. Po večjih nakupih so ljudje odhajali v Karlovac, sedaj bolj v Novo mesto, drugače pa je v Metliki zraslo poslovno središče, ki ga Metličanom lahko zavida vsako mesto.

Na drugem bregu je drugače. Strah in stiska ljudi sta vse večja. Na izložbah trgovin, gostiln in bifejev so se pojavili plakati »Uputstva pućanstvu«. Govore o alarmih, varstvu pred napadi, oskrbi ranjenih, pokopu mrtvih, prvi pomoči, civilni zaščiti in organiziranju skrbi za begunce. Tu prednjačita Rdeči križ in cerkveni Caritas. Pomoč in informacije dobite v vsaki vaški in mestni krajevni skupnosti in v vsakem župnišču. Bližnje Kamanje in Ozaljšta sta že polna beguncev, mnogi pa se ogledujejo tudi že na slovensko stran. Kontrolna točka v Metliki deluje, most pri Krasincu varujejo z naše strani teritorialci, ježi še vedno zapirajo polovico mostu. Te zvarjene

tračnice najdeš celo pod Starim trgom, kjer je vojska pred nekaj leti naredila most, ki ga sedaj prav tako varujejo teritorialci, čeprav ni vrisan v zemljevid. Na drugi strani je Karlovac, mesto polno kasarn in vojske, mesto do zob oboroženo s sodobno vojaško tehniko, mesto, ki je nastalo kot vojaško središče in utrdba Vojne krajine in je to do danes tudi ostalo. V njem se konča hrvaška suverenost, od tu dalje je varno le ob Kolpi prek Gorskega kotarja do Reke in Istre. Luizijana je v sodobnosti znova dobila pomen osred-

nje hrvaške ceste, je arterija Zagreba, Reke in Dalmacije. Ogromno ljudi se še vedno iz dneva v dan vozi na delo v Slovenijo, vse do Novega mesta. Vrvež na cestah delajo predvsem značilni delavski avtobusi, ki še vedno kažejo, da življenje teče normalno, kolikor pač gre. Ljudje so z olajšanjem sprejeli odhod JA iz Bele krajine. Tiste dni je bilo nekaj več preletov letal in cesta polna vojaških vozil. Sedaj pa se začne razprava, kaj z vojaškimi objekti, ki v Črnomlju zavzemajo najlepši predel mesta. Idej je mnogo, še bolj živo pa bo jeseni, ko se bo treba odločiti.

Po velikem šmarnu se Kolpa umiri. Jutra postanejo hladnejša in jutranja megla gostejša. Ob reki jo sonce prežene šele ob desetih. Tako lahko človek uživa kraljevsko dolga jutra, se sprehodi po rosi in si »knajpa« noge in podplate. Zadnji avgustovski vikend je žeganje v Rosalnicah in velika veselica. Dan zatem je ponavadi dež, reka naraste in postane hladna. Poletja je konec! Tako pravijo domačini.

Na skali sredi reke je Silvester Mihelčič pripravjal gradivo za zaključno oddajo, s katero Studio D predstavlja mlade dolenske in belokranjske književnike in pesnike, ki si utirajo pot k slavi. Ob torkih proti polnoči sta na valovih tega radija klepetala Toni Gašperič in Janez Pezelj običajno o politiki in delu vlade. Dolenci imajo predsednika vlade in jih marsikaj zanima. Čež dan so se kmetje pripravljali na izkopavanje krompirja, po pokošanih livadah se je že pasla živina. Začeli so preurejati tudi vaško trgovino. Ostal je še Dušan, ki je letos prišel prvi in sporočil, da je varno, ostala sta dedek in babica, da se naužijeta sonca za dolgo zimo v Radečah in ostala je starejša dama, ki se nam je priključila lani. Odsla bo zadnja, ker hoče pakirati v miru. Dušan in dedek se bosta spravila na ščuke, končno bo mir in ne bo za vsakim grmom ribiča ali kopalca, babica bo pletla. Vrnemo se v Ljubljano, po poti nas pere dež. Zjutraj me zbudi radijo. Gorbačov je odstopil!

Milan Bratec

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Jeseni je za vsakim grmom dež

Do konca šolskih počitnic je le še dan, v nedeljo se začne tudi meteorološka jesen. Včasih se mi zdi, da večina ljudi ta datum tudi sprejema, saj že konec avgusta kar diši po jeseni. Vremenska dogajanja niso več tako burna, zjutraj je pogostejša megla... Pa tudi začetek pouka v šolah nekako simbolizira jesen. Toda, vsaj po javnih občilih, se vedno govori o astronomskih datumih, ki označujejo letne čase. Ti pa se ne ozirajo dosti na vreme. Vsaka meja je seveda prestroga. Morda bi bilo najbolje, da bi sproti, vsako leto, določali začetke in konce letnih časov.

Letos kaže, da se bo, ali bolje, se je jesen začela že kakšen dan pred usodnim prvim septembrom. Ljudska modrost pravi, »Kakor zadnji srpan vremena, tako se vso jesen drži«. Držimo pesti za soboto in za nedeljo, kajti, »Ako je na Ilija (1. 9.) jasno, gorko, bo štiri tedne vedro.«

»Če jeseni grmi, se leto povračuje.«

Če nerado pade listje z drevesa, je spomladi dosti gosenic, mrčesa.

»Topla jesen oznanjuje, da se spomladi zima težko odmikuje.« In morda najbolj zgovoren za naše podnebje: »V jeseni je za vsakim grmom dež.«

Vročina je mimo. Že v torek je začel dotekati od severovzhoda hladnejši zrak. Nad Severno Evropo se je nabralo precej tega mrzlega, arktičnega zraka, ki ne bo ves prišel do nas. Višinski severozahodni in severni vetrovi nas rešujejo večjega poslabšanja. Fronte oslabljene prehajajo čez Alpe in dobesedno preskočijo Slovenijo ter se ponovno okrepijo nad Severno Bosno in Slavonijo.

Za konec tedna in tudi na začetku prihodnjega bomo imeli razmeroma sončno, suho vreme. Burja na Primorskem bo postopno slabela. V notranjosti bo zjutraj megla po nižinah, ponekod tudi del dopoldneva kot nizka oblačnost. Temperature bodo tja do 22, 23 stopinj. Od ponedeljka naprej pa še kakšno stopinjo več.

NAJ VAM NE BO NERODNO! Ali ste to vi?

Prav na dan slovenske osamosvojitve:

- ste izvedeli, da vas je šef uvrstil na seznam trajnih presežkov v vaši delovni organizaciji;
- so vam po treh mesecih izplačali zaostali osebni dohodek, vaš direktor pa je »pobasal« najboljše partnerje za svojo privatno firmo;
- ste Jožici končno izjecljali, da jo imate radi, tudi na koncert v Cankarjev dom bo šla z vami - karte ste hvala bogu dobili pri kulturnem animatorju v službi - toda, kaj, če se bo po koncertu pustila povabiti še na večerjo, plačo pa ste porabili že pred štirinajstimi dnevi;
- bi morali sodelavki za rojstni dan povedati nekaj besed, pa modrica, s katero vas je zaradi nje po zadnjem sindikalnem izletu obdarila žena, še ni izginila?

Same zadrege torej, nenehne zadrege!

Časi, ki jih živimo, niso samo zgodovinski in prelomni. Tudi bridki so, za nekoga usodno žalostni, za drugega humorno zabavni, za tretjega pač samo taki, da bi bilo o njih vredno kaj povedati in zapisati. Ob toliko velikih besedah, je drobne, osebne, skromne in nepomembne, komaj slišati. Pa so tudi del nas.

Pri časopisu slovenskih delavcev DE smo se odločili ponuditi možnost, da svoje občutke posredujete tudi drugim. Razpisujemo

ODPRT NATEČAJ

za zgodbe, pripovedi, razmišljanja, zapise, humoreske, satire, tožbe itd. Zgodbe, ki jih piše življenje torej, če uporabimo malo izrabljen, pa kar pravišen naziv.

Vaše zapise čim prej, najpozneje pa do 15. septembra, pošljite na naslov DE, časopis slovenskih delavcev, Ljubljana, Dalmatinova 4/III. Objavljene zgodbe bomo dobro nagradili, najbolj uspešne pa se bodo potegovale tudi za posebej zanimive nagrade.

Zgodbe naj ne bodo daljše od dveh tipkanih strani (60 vrst), lahko so tudi anonimne, toda potem boste morali razmišljati, kako dokazati avtorstvo za honorar, ki vam bo obogatil počitnice. Če se vam zdi, da imate težave s slovnico, nič hudega. Le posebej pripišite, da želite pomoč naše lektorice, v vsebino pa tako in tako ne bomo posegali. Pohitite!

Interes in morala

Nasilje v sosednji republici je vse večje. Slovenska politika preveč nemo opazuje vse dogajanje onstran meje. Nujna je naša pomoč.

Nasilje v sosednji republici je vse večje. Slovenska politika preveč nemo opazuje vse dogajanje onstran meje. Nujna je naša pomoč.

Čeprav hrvaška vojna traja že leto dni, le redki posamezniki zanesljivo vedo, kaj se tam pravzaprav dogaja in kdo je pravi krivec za pokole civilnega prebivalstva. Informacije o nasilju na hrvaških tleh so namreč tako protislovne in nabite z ideološko vsebino, da si je težko ustvariti nepristransko sliko o srbsko-hrvaškem konfliktu, ki ima številne domače in mednarodne razsežnosti. Nekatera dejstva o »hrvaškem primeru« so kljub vsemu vendarle dovolj zgovorna in ne smemo izgubiti

ško vojno ta hip ob strani, moramo v luči slovenske politike in njenih ravnanj izreči marsikatero pikro besedo. Odkrito si moramo priznati, da do hrvaškega naroda slovenski politiki ne morejo imeti povsem čiste vesti in da zgolj deklarativna podpora njegovemu krvavemu boju za obstoj ni več dovolj. Zelo priročen je sicer izgovor, češ da tudi hrvaška vlada ob vojaški agresiji na Slovenijo ni bila dovolj odločna in da ni ustavila prodiranja tankov proti hrvaško-slovenski meji. Ta strateška napaka hrvaške politike, ki pa je resnici na ljubo najbolj škodila prav hrvaškemu boju za svobodo, se je res zgodila, vendar so bili Hrvati z vsem srcem takrat na strani sloven-

lahko, da bo tudi mednarodna demokratična javnost pritisnila na posamezne vlade razvitih držav in pripomogla k politični, ekonomski, humanitarni in moralni pomoči hrvaškemu narodu in vsem tistim prebivalcem te republike, ki so pripravljene živeti v medsebojnem sožitju in miru. Kajti govorica orožja še nikjer ni rešila mednarodnih problemov in jih ne more tudi v Sloveniji, Baniji ali Dalmaciji.

Sicer pa je položaj na Hrvaškem in širše v Jugoslaviji še naprej paradoksalen. Kljub temu da državno predsedstvo vodi Stipe Mesić, zvezno vlado Ante Marković, obrambno ministrstvo in jugoslovansko armado Veljko

Smo res lahko brezbrizni?!

spred oči glavnega podatka, da živi v Republici Hrvaški 11,8 odstotka Srbov, da potekajo oboroženi spopadi na hrvaških tleh in da je jugoslovanska armada vse bolj instrument v rokah Miloševićeve velikosrbske politike. Obstaja resna nevarnost, da pride do državljanske vojne najširših razsežnosti, v katero bi bila vpletena tudi Bosna in Hercegovina, Kosovo in morda še kdo (Makedonija, Črna gora, Albanija, Bolgarija, itd.), to pa je tista kritična točka, ob kateri ne more biti več ravnodušna ne Slovenija in še manj Zahodna Evropa, ki v interesu evropskega miru in varnosti ne sme dovoliti izbruha novih balkanskih vojn.

Če pustimo evropsko politiko in njene odzive na hrva-

skega naroda in so to tudi jasno in glasno povedali. Padle so civilne žrtve in tega sedaj nikakor ne bi smeli pozabiti. Zato je nujno, da Hrvaški takoj ponudimo, humanitarno, materialno in druge oblike pomoči, saj se na hrvaških tleh bije boj za demokracijo in svobodo ne glede na nacionalnost posameznika. Če pa nam za plemenite cilje ozkosrčnim Slovincem ni mar, bi morali pomisliti vsaj na slovensko-hrvaško mejo in naš interes, da imamo za sosedo prijatelja, ne pa sovražnika.

Na zadnji seji slovenske skupščine so njeni poslanci podprli opredelitev za nudenje konkretne pomoči Hrvaški in samo upamo lahko, da bodo pristojni organi te besede udejanjili in odgovorno opravili zadane naloge. Pričakujemo

Kadijević, torej sami Hrvati, se vojaški spopadi na Hrvaškem nadaljujejo ali celo stopnjujejo. Potrjuje se, da je boljševeška ideologija močnejša kot v sami Sovjetski zvezi, da se jugoslovanski totalitarizem in komunizem krčevito upirata zahodnim vplivom in uveljavljanju parlamentarne demokracije. Padel je berlinski zid, padla je sovjetska partija, stojita pa še kitajski zid in beograjski generalštab. Protesti staršev otrok, ki jim nezakonito podaljšujejo vojaški rok in jih brezobzirno pošiljajo v smrt, so se včeraj končno začeli zares. Ko (in če) bosta padla Kadijević in Adžić oziroma ves generalštab, bo simbolično zmagala demokracija v nekdanji SFRJ.

Emil Lah

Upokojenka

Stoji v shrambi. Ne ve več, po kaj je prišla. Všeč ji je vonj po smrekovem lesu, iz katelega so nove police. V višini njenih oči so lepo urejeni kozarci: rdečkaste pike ribeza, zeleni krožci kosmulj, elipse sliv s sivkastim nadihom, rumenkasti medeni krljji hrušk, zelenkasti travkovi bučk. Varno pokriti, prevezani čez pokrovčke s karirastimi ruticami.

Kot bi bil v vsakem kozarcu delček življenja, lepo konzerviranega, kislega ali sladkega, vsak je na svojem mestu, z na-

lepko. Za zimo.

Danes je prvi dan njenega pokoja. Vstala je ob petih kot navadno; tridesetih let navad ne moreš vreči stran. Kot kozarci v shrambi so, z nalepkami. Normirano delo, pa sobote in nedelje in noči, ko je bilo treba potegniti zaradi izvoza. Pa stiskanje, da si preživel, da si stanoval. Pa pepelnice šale z dedcem iz cunj, ki so si jih vsako leto privoščile sodelavke na njen račun, ker ni bila poročena.

Lepo v miru bo zajtrkovala, na sprehod bo šla, malo bo

lenarila. Ne bo ji treba izpolniti listka za normo. Zadnja leta jo je dajala hrbtnica in številke so bile vedno nižje. Nihče ni ničesar rekel, pa se ji je vendar zdelo, da jo gledajo postrani. Sanjalo se ji je o minutah, vse je bilo v teh časovnih enotah - ovratnik, ramni šiv, pas, našiti žep, podloga. Česa vsega ni šivala v teh letih. In vendar nikoli ni gledala na svoj izdelek kot na celoto, vedno je bil sestavljen le iz posameznih operacij; dvainpetdeset ram, šestdeset pasov. Torzo dela.

Najlepši kozarci na tej njeni polici so bili petindvajseti maji, dokler je bila dovolj mlada zanje. Na praznovanjih je najmočnejše potegnila za vrv, najhitreje našla gumb... Pa niti petindvajsetih majev ni več. Prazniki so minili kot vse drugo.

Pa tudi zadnji šiht je minil. Bala se je zadnjega dne, da jo je kar stiskalo v grlu. Bo dovolj napekla za vse, bodo zadovoljne s pijačo? Kaj naj reče, če se bo kdo poslovil od nje? Pa je kar nekako bilo, čeprav je videla vse megleno, ko so ji dajali šopek in darilo.

Para iz kurilnice se je vila k tlom in jo ovila s svojo sivo vlogo, ko je odhajala. Da bi jo spomnila, kako hudičeva so bila poletja v fabriki - z neznosno vlažno vročino, ko je debelo blago na potni koži puščalo svoje sledi, pa se nisi imel niti kje prav umiti.

Ni čudno, da je pozabila, po kaj je prišla.

Segla je po kozarcu s kompotom, pa ji je zdrsil iz rok.

Drobne sladkaste jagode so se vsule po tleh. Počepnila je in jih začela pobirati. Ena, dve, tri... jih je štela kot včasih minute.

Barica Smole

Na dopustu

Počasi in preudarno sem polnila potovalke. Vsak ima svojo: mož največjo, sin miniaturno, jaz pa pravnjono, da vajo pospravim vse tiste drobnarije, brez katerih tudi na dopustu ne gre.

Zlagala sem perilo v potovalke in poslušala moja možka, kako sta modrovala o dopustu:

»Oči, sedaj ko smo samostojni, bomo hodili samo na naše morje?« je naivno spraševal mali.

»Ja, sine, letos bomo res šli na naše morje. Pa saj veš, da drugod letos ni varno. Drugo leto pa...« ni dokončal stavka.

»A bomo letos spet imeli ščurka v sobi, kot lani?« je mali drezal dalje.

Mož se je odkašljaj in hitel pojasnjevati:

»Veš, sine, stanovali bomo v počitniškem domu, tako kot lani, vendar v drugem kraju. Takšen dopust je cenejši kot v hotelu...«

Mali je razumevajoče kimal z glavo in dalje razpredal svoje misli.

Nasmehnila sem se. Kje so časi, ko smo šli na dopust prek agencije, hotel B kategorije, bife v sobi, hotelska plaža. Zadnjih pet let letujemo preko sindikata, v tako imenovanih sindikalnih počitniških domovih. Letos bomo prvič letovali v našem delu Primorja, da se bojimo in podobne stvari, so bile letos dober izgovor.

Še danes vidim obraz moža, ves siv in z občutkom krivde je bil, ko sva ugotovila, da bo letos denarja dovolj samo za »sindikarno morje«. Saj sva vedela, da še letos ne bo šlo drugače, pa vendar sva oba po

tihem sanjala nekaj boljšega, za kanček bolj razkošnega. Res je, da smo jeseni kupili nov avto, pa vendar sva upala, da se bomo prej izkopali...

Hitro smo pripotovali do slovenskega primorja. S težavo smo našli počitniški dom v zalivčku. Lepa, impozantna zgradba, vsa v zelenju, verjetno zgrajena času, ko je bil denar tudi za takšne stvari. Na recepciji je sedela prijazna študentka in hip zatem so bile formalnosti že opravljene.

Vsak s svojo potovalko v roki smo se vzpenjali po stopnicah in nekam tesno mi je bilo pri srcu. Vedno sem se bala prvič stopiti v sobo. Soba št. 88. Ključ je zaškrta, vrata so se prav potihno odprla. Vsi trije hkrati smo hoteli vstopiti. Zrinili smo se noter. Kar presenečena sem bila: velika soba s štirimi ležišči in balkončkom in majhna kopalnica. »Presenetljivo! Za ta denar,« sem pomislila.

Ko je mož videl, da sem zadovoljna, si je tudi on olajšano oddahnil.

Pohitela sem z zlaganjem stvari v omare. Smejalo se mi je. Po dolgih letih bomo spet spodobno letovali!

Sin je divjal po sobi in se veselil počitnic, morja in drobnih norij, ki jih bo spet užil. Naenkrat se je sklonil za žogo, ki mu je ušla pod posteljo.

»Mami, tu pa delajo tako, kot jaz v svoji sobi,« se je režal izpod postelje.

Nasmehnila sem se: »Ne, ne boš me spravil v slabo voljo!« Na dolgotrajno insistiranje sem se le sklonila pod posteljo in imela sem kaj videti. Za prst debelo prahu, kup časo-

pisov in trije vrčki za pivolo! Mali je s kupa potegnul prastaro revijo in si z zanimanjem ogledoval nagico z naslovnice. Preživela sem šok in se bliskovito spravila na delo. Sin je žalostno gledal za lepoticiko, ki je končala v vrečki za smeti. Počistila sva, še preden se je oglašil mož iz kopalnice.

»Draga, imamo kaj toaletnega papirja? Nujno ga rabim in brisačo,« se je slišal mili glas moje boljše polovice.

Zgrabila me je panika. Kje pa naj vzamem sedaj toaletni papir? Vsak, še tako reven počitniški dom, kjer smo doslej letovali, je premogel kakšno rollico te potrebne stvarce, tu pa ga ni. In brisače? Vsaj tri bi morale biti! Kot na krilih sem poletela v kopalnico, kjer me je čakal prav žalosten prizor: mož je sedel na školjki in z očmi nemočno blodil po kopalnici, kjer bi lahko našel kakšno rollico toaletnega papirja. Razločno sem v smem ob tako »romantičnem« prizoru, čeprav me je nekje globoko v grlu stiskalo in klujuvalo: koliko takšnih presenečenj nas še čaka?

Ko je minil prvi naval smeha, sem pobrskala po torbici, kjer vedno nosim kakšen meter ali dva toaletnega papirja. Mož ga je s hvaležnostjo sprejel in za seboj zatresnil vrata.

Tako se je začelo in priznati moram, da začetek res ni bil spodbuden. Tudi cvetoče alge so storile svoje. Toda sprejemljive cene, prijazno osebje in mnogo dobre volje, vse to je zaznamovalo naš letošnji dopust. In, če me občutki ne varajo, bomo »na sindikalno morje« še šli!

JeKo

Trava na jedilniku

V tej številki DE nadaljujemo temo o gospodarskem položaju v Sloveniji in njegovih posledicah. Najnovejši dogodki v Sovjetski zvezi in priprave na mednarodno priznanje pribalstskih držav ter (morebiti že v kratkem) tudi Slovenije in Hrvaške lahko naši republiki olajšajo finančno breme, ki jo zdaj pritiska k tlom. Vendar podatki, ki jih objavljamo, jasno kažejo, da bo moral biti dotok tujega in svežega denarja izdaten in raznovrsten. Podatki o polletnih finančnih obračunih slovenskega gospodarstva, statistični podatki o obsegu proizvodnje in nezaposlenih ter podrobnejša socialna slika Mariborskega »bazena«, kažejo, da je gospodarstvo pred kolapsom. Komentar o uspešnosti vladine politike pri poddržavljenju slovenskih železarn pa se prav tako navezuje na to temo. Dokazuje, da mora vlada, če bo hotela uveljaviti učinkovito gospodarsko politiko, pridobiti ne le tujino za vlaganje kapitala, ampak zastaviti povsem drugače kot dosedaj tudi na drugih gospodarskih področjih na primer pri lastninjenju.

Vlečni konji so utrujeni

Polletni poslovni rezultati kažejo samo navzdol, hudo pa je, da so med najslabšimi razvojno perspektivne panoge

Čeprav se je moč glede juljskih poslovnih rezultatov izgovarjati na vpliv vojne in dopustov, hkrati ni mogoče zanikati smeri gibanja proizvodnje, izvoza in poslovne uspešnosti slovenskih podjetij iz prve polovice letošnjega leta: navzdol, navzdol, navzdol... Kako nujno je prestrukturiranje industrije, kaže podatek, da so najbolj nazadovale v proizvodnji prav dejavnosti, ki so »uradno« veljale za razvojno perspektivne: ob povprečno za desetino nižji proizvodnji v prvem polletju letos glede na lansko polletje je strojna industrija naredila za 27 odstotkov manj, bazična kemija za 18,5 %, čevljarji za 31 odstotkov in predelava kovin za desetino manj. Najslabše pa se je odrezala razvojno neperspektivna črna metalurgija, ki je izdelala za le 60 odstotkov lanske polletne proizvodnje. Tako se je posrečilo primanjkljaj v trgovinski izmenjavi s tujino z lanskim 40 milijonov dolarjev povečati kar na 258 milijonov dolarjev. Kaže, poročajo iz SDK, da bo treba tudi uradno priznati vsaj zadržani črni tečaj deviz – če bomo hoteli nekako spodbuditi izvoz. Kajti prodaja na trg v Jugoslaviji se zmanjšuje. Najhujši bič, poleg zmanjšanja prodaje, je nelikvidnost, ki je poglajala v stečajni postopek 192 podjetij, še več pa bi jih bilo, če že nekaj časa ne bi veljal tihi moratorij na stečajne prijave. Da imajo slovenska podjetja v Jugoslaviji precej večje terjatve (38 odstotkov prodanega blaga se ni bilo plačanega) kot doglove (Slovenija še ni plačala četrtine v Jugoslaviji kupljenega blaga), ima tudi svojo težo pri rasti nelikvidnosti. Cene letos rastejo zelo različno (storitve nekajkrat hitreje kot cene izdelkov), kar povzroča velike razlike v finančnih rezultatih, obenem pa je tempo rasti (od 4 odstotke čevlji do 322 odstotkov PTT storitve, nafta in cene elektrike pa za okoli 100 odstotkov) dokaz, da bo inflacija mnogo višja od tiste, ki jo je napovedal v enem izmed svojih »vizionarskih« govorov Ante Marković (60 odstotna letna rast).

Izgube gospodarstva so letos za malenkost manjše (v primerjavi z akumulacijo so letos ob polletju 3,5-krat višje, lani pa so bile 3,8-krat višje), vendar po tem ni mogoče sklepati, da se zadeve obračajo bolje kot lani. V lanskem zaključnem računu so si namreč

podjetja z revalorizacijo poslabšale poslovne izide za 836 milijonov dinarjev, ob polletju pa so revalorizacijo izpeljala tako, da so si poslovni izid izboljšala kar za 10 milijard dinarjev. Skoraj dve tretjini izgub so imela podjetja iz industrije in rudarstva, izgubo pa je izkazalo tudi vsako peto zasebno podjetje! Razmerje med »bruto dobičkom« in »izgubo v poslovnem letu« je 1,7 odstotka celotnih prihodkov za prvega in 3,2 % celotnih prihodkov za izgubo. Akumulacije pa je bilo 0,9 % prihodkov, pri čemer se je bati da bo do konca leta spričo zelo slabih obetov za izboljšanje položaja izhlapela še ta.

Da so taki polletni poslovni izidi spričo gospodarskih razmer, ki vladajo v drugi polovici leta, ugodno gojišče za rast nezaposlenosti, ni treba posebej poudarjati. Letos je do konca polletja izgubilo delo že več kakor 46000 delavcev, vsaj še sto tisoč pa jih je po tehnoloških normativih odveč za obseg proizvodnje in dohodka. R. B.

Negativni rekord desetletja

Industrijska proizvodnja je julija dosegla 78,8 % lanske povprečne proizvodnje. To je v zadnjih 15 letih največji julijski padec glede na povprečje predhodnega leta.

Vendar pa stvar ni tako tragična, če upoštevamo, da je bil letošnji prvi teden v juliju praktično izgubljen zaradi vojne, poleg tega pa je to že dopustniški mesec.

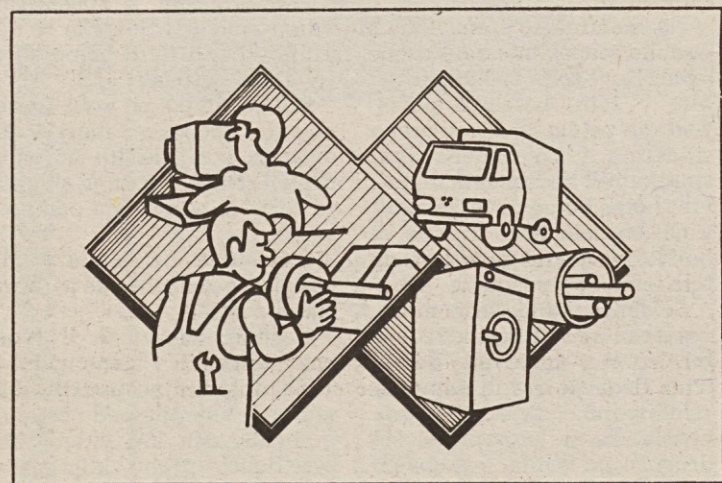
Glede na enako obdobje lani je julijska proizvodnja manjša za 10,6 %, v primerjavi z lanskim julijem pa za 13,3 %.

V juliju ima močan vpliv sezonska komponenta (letni dopusti). Brez tega vpliva bi slovenska industrija v juliju izdelala 89,9 % lanske povprečne proizvodnje.

Proizvodnja reprodukcionskega materiala, ki je v skupni slovenski produkciji udeležena z dobrimi 53 %, je v letošnjem juliju glede na lansko povprečje padla za 19,3 %, glede na enako obdobje lani pa za 10,9 %.

Do močnega padca je prišlo tudi pri proizvodnji sredstev za delo. Ta namenska skupina je dosegla le 68,9 % lanske povprečne in le 71,5 % lanske julijske proizvodnje.

Proizvodnja blaga za porabo, katere delež v skupni industrijski proizvodnji dosega dobro tretjino, je glede na lansko povprečje za 20 %, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa le za 3,6 %.

Čas do eksplozije je vse krajši

Mariborska socialna bomba grozi čedalje bolj, morebitna eksplozija pa bo zamajala tudi Ljubljano

Ob koncu prvega polletja je bilo v Sloveniji že 72.177 ljudi brez dela. V Podravju, ki zajema občine Maribor, Pesnico, Ruše, Lenart, Ormož, Ptuj in Slovenska Bistrica pa 15.642. Brez zaposlitve pa je iz dneva v dan več ljudi, čeprav naj bi trenutno veljal nekakšen moratorij za stečaje podjetij. V Podravju so že ob polletju dosegli za vse letošnje leto načrtovano število novih brezposelnih, ko pa se bodo zadnje mesece leta preselili med nezaposlene še številni trajno presežni delavci, se bo število nezaposlenih podvojilo. To za Podravje pomeni več kot trideset tisoč ljudi brez službe, z omajanim zaupanjem v to državo in družbo, ki jim ne daje možnosti za človeka dostojno življenje.

Ni za našo rabo?!

Povsem neopravičljivo je izdelovati nekakovostne izdelke, ki porabljajo surovine, energijo in druge vire, pri tem pa povzročajo še izgubo.

(Japonska poslovna modrost)

V zadnjih šestih mesecih se je socialno stanje posameznikov in družin v občini Maribor občutno poslabšalo. Vzrok je vse slabši ekonomski položaj podjetij. Vse več je podjetij, ki pošiljajo delavce na čakanje na delo doma ob bistveno nižjih osebnih dohodkih, številna podjetja ne morejo vsak mesec zagotoviti izplačila osebnih dohodkov, čeprav so delavci redno delali. Podjetja ne vplačujejo svojih zakonskih obveznosti, zamujajo izplačila družbenih denarnih pomoči otrokom, socialno ogroženim delavcem podjetja sama ne morejo pomagati.

Konec junija je v Mariboru prejelo pomoč kot edini vir preživljanja 63 občanov. Ta je znašala od prvega maja do prvega julija 2.340 dinarjev. Dopolnilni vir preživljanja je prejelo v prvem polletju povprečno 335 ljudi mesečno, začasno pomoč pa povprečno mesečno po 297 ljudi (lani povprečno le 75 ljudi). Vzrok za povečanje je v dejanskem povečanju števila upravičencev, delno pa tudi v prekvalifikaciji iz dopolnilnega vira za preživljanje v začasno pomoč. Te pomoči so bili deležni zlasti iskalci prve zaposlitve in tisti, ki jim izplačani osebni dohodki ne zagotavljajo dovolj varnosti. Od januarja do junija letos je dobilo enkratno pomoč 867

ljudi. Število upravičencev do te pomoči niha. Ponavadi se močno poveča jeseni zaradi nakupa ozirom kurjave, šolskih potrebščin. Iz te postavke grede tudi pomoči za topli obrok občanom, ki si ga ne morejo zagotoviti drugače.

Družbeno denarno pomoč je prejelo v prvem polletju 15.362 otrok iz 8.076 družin, konec junija pa je 1.425 družin prejelo subvencijo za stanarino, skoraj devet tisoč občanov pa je bilo oproščeno plačila participacije za zdravstvene storitve.

V primerjavi z lanskim letom je v prvih šestih mesecih letos naraščalo tudi število upravičencev do socialne varnosti iz naslova brezposelnosti, saj je prejelo denarno nadomestilo 1.158 občanov denarno pomoč pa 1.280 občanov.

Med brezposelnimi v Podravju so pretežno mladi ljudje do 26. leta starosti, po strokovnosti pa od tretje do sedme stopnje strokovnosti. Večina med njimi so iskalci prve zaposlitve, kajti od generacijskega priliva, torej tistih, ki po končani šoli iščejo zaposlitev, uspe dobiti službo le približno tretjini. Konec junija je bilo v Podravju brez dela 4.084 ljudi s četrto stopnjo izobrazbe, 3.211 s peto stopnjo, 413 s šesto stopnjo in 166 celo s sedmo stopnjo strokovne izobrazbe.

Enota Republiškega zavoda za zaposlovanje v Mariboru je v pripravah delavcev na zaposlitev v prvem polletju vključila v različne programe usposabljanja za pridobitev novih oziroma širitev temeljnih znanj 342 občanov, kar je skoraj tri četrtine celotnega števila v lanskem letu. Za usposabljanje brezposelnih so organizirali tečaje tujih jezikov, slovenščine, računalništva, osnovni in nadaljevalni knjigovodski tečaj, tečaj industrijskega šivanja, tečaje za vilicariste, za podjetništvo, za kuharje, natakarje, mesarje, avtomehanike, strojnike in tečaje za opravljanje javnih del, kot so gospodinjstva pomoč na domu, varstvo okolja, zdravstvena nega bolnika na domu in podobno.

Za hitrejšo vključevanje mladih so na zavodu financirali tudi zaposlovanje pripravnikov in zagotovili sredstva za izplačilo individualne kapitalizacije 33 občanom. Druga akcija je bila tisoč novih delovnih mest, ki ima republiški značaj. V okviru te je bilo v Mariboru odobreno 49 vlog za 146 novih delovnih mest, akcija pa se bo nadaljevala še jeseni.

Omeniti velja še dober odziv brezposelnih v Podravju na razpis javnih del. Na prvega se je namreč prijavilo okrog 500 ljudi.

B. G.

Oblast in lastnina

Gojko Stanič

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Avtor nasprotuje državni veletatvini družbenega kapitala in birokratskemu neofeudizmu.

Cilji privatizacije so v okrepitvi podjetništva civilne družbe in obrambi slovenskih nacionalnih interesov, zato naj se začetni družbeni kapital prizna ustanoviteljem in bivšim lastnikom, povečani pa sedanjim in bivšim delavcem oziroma upokojevcem posameznega podjetja.

Ob predlogu za izdajo zakona o denacionalizaciji z osnutkom zakona

Predlagatelj ZODE se: »Zavzema za to, da se krivice v vseh primerih, ko je to mogoče, popravijo na način, ki bo sprejemljiv tako za prejšnje lastnike poddržavljenega premoženja, kot za družbo kot celoto in končno tudi za tiste, ki so s tem premoženjem v času od poddržavljenja upravljali in gospodarili. Zato bo ob pripravi zakona predlagatelj moral paziti predvsem tudi na to, da se s popraviljem krivic na eni strani ne bi delalo novih krivic in povzročalo dodatnih motenj v gospodarskem razvoju Republike Slovenije.«

Bolje bi bilo, ko bi se predlagatelj takoj na začetku pisanja zasnove ZODE javno odrekli tako zastavljenim nezdružljivim ciljem, premoženje, ki naj bi ga vrnilo, je v posesti in upravljanju določenih fizičnih ali pravnih oseb. Sedanja aktivna generacija jih v dobri veri uporablja že desetletja. Sedanja upravljalci bodo prizadeti. Izgubili bodo podjetje, nepremičnine, del dobička, plačevali bodo višje davke za izplačilo odškodnin in financiranje republiških obveznic, višje najemnine za stanovanja, za najete lokale, itd.

Gospodarska škoda, ki je nastala leta 1990 zaradi prepovedi sečnje gozdov, je izmerljiva in velika.

Upravičenci do akumuliranega minuloga dela so že sedaj hu-

oškodovani, ker se zaradi pritiska bivših lastnikov onemogoča lastninjenje družbenega kapitala. Upravičenci do akumuliranega minuloga dela so v besedilu predloga ZODE protustavno obravnavani kot drugorazredni državljani. Predlagatelj se jasno izreka za načelo, naj imajo prejšnji lastniki poddržavljenega premoženja v procesu privatizacije prednost pred drugimi upravičenci pri lastninjenju družbenega kapitala.

Zaposleni, ki so v minulim delom ustvarili več kot desetkratno vrednost prvotnega poddržavljenega zasebnega kapitala, ne smejo ničesar ukreniti glede svojih upravičenj do akumuliranega minuloga dela, dokler ne bodo pravnomočno končani dolgotrajni upravni ali dolgoletni sodni postopki, ki jih lahko vodijo bivši lastniki in njihovi morebitni dediči. Za zelo velika podjetja v družbeni lastnini to pomeni, da lahko spor za nezatno poddržavljeno lastnino, za katero se z nedanji lastniki ne bo dalo pogoditi, zaustavi normalno poslovanje z ogromnim akumuliranim minulim delom oziroma družbenim kapitalom vseh sedanjih in bivših zaposlenih delavcev. Pri vodenju pravnih sporov se bivšim lastnikom ne mudi. Vseeno jim je, kako posluje podjetje v družbeni lasti. Podjetje v družbeni lastnini pa je vitalno zainteresirano za normalne pogoje poslovanja, za lastninjenje družbenega kapitala, za priliv tujega kapitala, za možnost razpolaganja s premoženjem. Zato je mogoče,

da bodo prizadeta podjetja prisiljena pristati tudi na izsiljevanje bivših lastnikov in njihovih dedičev, sicer bodo pospešeno propadala.

Predlagatelj zakona vse količije interesov rešuje izključno v korist bivših lastnikov in njihovih dedičev ali pa v korist države. 6. člen ZODE določa, da se upravičenec oziroma njegov pravni naslednik lahko odpravi pravica glede vračanja premoženja. Toda ta člen zakona dopušča eno samo možnost, in sicer da se upravičenec odpravi svojim pravicam, tako da jih podari Republikli Sloveniji. Kaj bo država počela z darilom, ni znano. Vendar je zanimivo, da se upravičenec ne sme odpovedati svojim upravičenjem v korist sedanjega upravljalca njegovega premoženja. Torej ne sme darovati nikomur drugemu kot državi!

13. člen v primeru dedovanja za umrlim bivšim lastnikom navaja na pravo Republike Slovenije. Osnutek ZODE predvideva uporabo veljavnih dednih predpisov ob prenosu vrnjene lastnine bivših lastnikov na dediče. Za prvi dedni red se davki na dediščine in darila ne plačujejo. Davki za drugi dedni red, to so starši, bratje in sestre in njihovi otomci, znašajo pri dediščini, ki je višja od 3.867.440 din 14 %, za tretji dedni red, ki zajema dedke in babice 17 %, za ostale dediče pa 30 %. Davki za nižje zneske dediščin so nižji, za višje pa veljajo pravkar navedeni odstotki.

Ocenjujem, da je navedena pravna ureditev delno sprejemljiva. Omogoča predvsem neboleč prenos osebne lastnine, kot so hiše in stanovanja, na člane družine, itd. Toda ti predpisi niso primerni za družbeno ureditev, ki spodbuja podjetništvo in ne nagrajuje rentništva. Zato predlagam, da se to vprašanje preuči in uredi tako, da bodo novi predpisi uporabni tako v prihodnosti kot tudi pri reševanju preteklih vprašanj, povezanih z denacionalizacijo. Predlagam,

DELAVSKA HRANILNICA,

d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 12. 8. 1991 dalje sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in občanom

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo.

Revalorizacijska stopnja za avgust 1991 znaša 9,9% mesečno (kar preračunano na letno raven znaša 203,889%).

Letne obrestne mere za dinarske depozite so:

- vezava z odpovednim rokom	140%
- vezava nad 1 mesec	205%
- vezava nad 2 mesece	210%
- vezava nad 3 mesece	215%

Pohitite in varno ter ekonomično naložite svoj prihranek!

Naše geslo je: **KAKOVOST SO LJUDJE.**
Dodatna pojasnila dajemo po tel.: 061/312-098 ali 316-881.

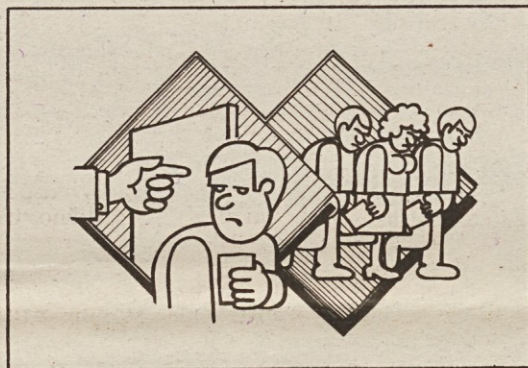
**Izračun
dohodnine**

Tokrat vam še zadnjič posredujemo izračun dohodnine, saj bomo za nekaj časa prenehali to akcijo, ki je imela kar nekaj odmeva med vami, našimi zvestimi bralci. Poskušali jo bomo nadomestiti s kakšno novo, v kateri boste imeli več besede tudi vi. Vendar o tem kasneje, ko bo pravi čas za to.

Naši bralki iz Cerknice, ki ima bruto osebni dohodek 22.000 dinarjev in vzdržuje dva otroka, bo prišel letni prihodek 202.488, letna dohodnina pa 46.079,30 dinarjev. Z akontacijami bo že plačala 35.410,60 dinarjev, zato mora doplačati še 10.668,70. Ob destodstotni olajšavi se ji letna dohodnina zmanjša na 38.992,20, zato bo tudi njen dolg manjši. Tako bo morala plačati še 3.581,70 dinarjev. Bralko opozarjamo, da pri tem izračunu ni bila upoštevana družinska pokojnina, zato bo morda njen dolg večji.

Druga bralka, tokrat iz Šentjerneja, pa se mora preživljati (in še enega otroka) z zelo majhno plačo, saj prejema mesečno le 7.853,50 dinarjev bruto osebnega dohodka. Njen letni prihodek bo zelo majhen in sicer 72.229,20, letna dohodnina pa 11.071,60 dinarjev. Kljub temu pa bo še morala doplačati 893,50 dinarjev, saj bo med letom plačala le 10.178,10. Le v primeru da bi izkoristila olajšavo (7.222,90), bo država njej dolžna, in sicer 478,60 dinarjev.

Jožica iz Ljubljane ima BOD 17.123,60, prejema 2.000 dinarjev honorarja in ima prijavljena dva otroka kot vzdrževana člana. Letni prihodek bo 186.405,60, letna dohodnina 40.450,50, že plačan davek pa 29.267,90 dinarjev. Tako nastane razlika 11.182,60 dinarjev, seveda v njeno škodo. Z olajšavo se njena letna dohodnina zmanjša na 33.926,30, temu primerno pa tudi dolg, ki bo 4.658,40 dinarjev.

Vse več jih je

Junija 1991 je bilo v Sloveniji na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih 72177 iskalcev zaposlitve. Število se je v primerjavi z majem povečalo za 2,5% ali 1772 oseb. V primerjavi z lanskim junijem se je število brezposelnih povečalo za 73,4%. Med brezposelnimi je bilo 44,8% žensk, lani junija pa 47,7%. 46,2% brezposelnih je bilo mlajših od 26 let, lani junija pa 49,9%. Delež brezposelnih zaradi stečaja je bil letos junija 21,2%, lani junija pa 8,9%. Prvo zaposlitev je iskalo 14275 brezposelnih ali 19,8% vseh iskalcev zaposlitve, lani junija pa je ta delež znašal 24,7%.

da se za izhodišče uporabijo predpisi evropskih držav, ki visoko cenijo tiste, ki sami ustvarijo podjetja, in omejujejo pravice dedičev. Predlagam tudi uvedbo davka na prvi dedni red. Ko gre za dedovanje po soprogu naj se izvzame kapitalizirani vir za pokojnino. Premoženje pa naj se obdavi od 300.000 DEM navzgor. Ko gre za dedovanje otrok po starih naj se obdavčitev začne pri 100.000 DEM dediščine. Predlagam progresivno lestvico za višino dediščine in za dedne rede. Vendar naj se dedičem omogoči plačevati davke tudi do 10 let. Omogoči naj se plačilo davka v obliki odpovedi ustreznega dela dediščine v korist države.

Če dedič ne plačujejo davkov in ne prevzamejo dediščine, naj tako premoženje ostane sestavni del družbenega kapitala sedanjega uporabnika. Če se upravičenci kot dediči odpovedo prevzemu lastnine in ne plačajo davka, naj se jim, če se je odrecjejo v korist sedanjega uporabnika, pri lastninjenju družbenega kapitala v podjetju, kjer so zaposleni, ali pa v podjetju, kjer imajo upravičenja, priznajo višji popusti.

14. člen ZODE določa, da premoženja ni mogoče vrniti v naravi, če je na njem lastninska pravica. Temu naj se doda: »Premoženje se ne vrne v naravi, če se

s tem ne strinjajo upravičenci do pravic iz akumuliranega minulega dela.«

19. člen predvideva le 5-letni rok, v katerem naj sedanji posestnik reši vprašanje uporabljene nepremičnine z novo najemno ali zakupno pogodbo. Rok je prekratek. Naj velja rok najmanj 10 let. Najemno ali zakupno pogodbo naj v prehodnem obdobju v primeru spora vsebinsko določi država, sicer se pogodbeni stranki tudi o tem vprašanju lahko dolgo pravdata.

22. člen 10% povečano vrednost podjetja preprosto odvzame sedanjemu posestniku in jo brez povrnitve odškodnine dodeli bivšemu lastniku.

33. člen določa vračanje podjetij. Pri tem so bistveno ohranjene pravice vseh zaposlenih v dotičnem podjetju. Prek noči se spreminijo v mezdne delavce in izgubijo vse dosedanje pravice. Bivši lastnik nima nobenih obveznosti do zaposlenih.

36. člen je nejasen. Določitev lastninskega deleža naj bi bila enaka vrednosti deleža upravičence, ki ga je imel na podzavljalenenem podjetju. Če gre za vrednost, ki so jo ocenili po stanju vrednosti na dan podzavljalenja, potem je to načelo smiselno, če pa ta določba pomeni dodelitev deleža na sedanjem podjetju, ki je

bilo podzavljajeno, potem to lahko pomeni odvzem vsega akumuliranega minulega dela sedanjim zaposlenim delavcem.

Če bo sprejeta družbena konvencija, da se v skladu s 70. členom ZODE vrednost stvari ocenjuje po stanju na dan podzavljalenja in po prometni vrednosti na dan izdaje odločbe o denacionalizaciji, naj se na tej osnovi uredi tudi odnos med bivšimi lastniki in upravičenci do akumuliranega minulega dela.

Država je podzavljajala podjetja ali nepremičnine. Nato jih je kot ustanovitelj državnih podjetij prenesla v upravljanje novih upravnih subjektov. Kasneje so se ta podjetja pretvorila v podjetja, ki poslujejo z družbeno lastnino. Začetno premoženje ali zagonski kapital pripada bivšim lastnikom. Glede tega kapitala sedanji uporabniki družbene lastnine nimajo nobenih pravic ali zaslug. Upravičenci do akumuliranega minulega dela pa imajo po kompromisu, ki ga določa 70. člen, po mojem mnenju pravice do vseh povečanj vrednosti prevzetega premoženja ali kapitala. Če npr. upravičenci družbene lastnine le-te v 44 letih niso povečali, je to njihov problem. Slabo so gospodarili. Če pa so začetni kapital povečali, potem pripada povečani kapital njim.

SE NADALJUJE

Borza delaRepubliški sekretariat za delo
Republiški zavod za zaposlovanje

Informacije o objavljenih delovnih mestih dobite v podjetjih oziroma v organizacijah, ki so navedene v časopisu. Prijavitelj vas bo informiral tudi o roku prijave, delovnem času, drugih pogojih za zasedbo in komu pošljite vašo prijavo. Za informacije o objavljenem delovnem mestu odgovarja prijavitelj.

ENOTA LJUBLJANA**PEK**

OD 10.000 din, Pekarstvo Ivančna Gorica, Ljubljanska 6 a.

PRU BIOLOGIJE

ali pru gospodinjstva, OD 10.000 din, OŠ Ferdo Vesel, Šentvid pri Stični, Šentvid pri Stični 46.

UČITELJ RAZREDNEGA POUKA

poučevanje male šole, za določen čas - 12 mesecev, OD 10.000 din, OŠ Ferdo Vesel Šentvid pri Stični, Šentvid pri Stični 46.

ADMINISTRATOR

zn. dela z računal., OD 6.000 din, Avto-moto društvo Idrija, Kosovelova 4, Idrija

VZGOJITELJ PREDŠOLSkih OTROK

OD 7.000 din, Vzgojno varstveni zavod Štefke Majnik Idrija, Prelovčeva 11.

POMOŽNI DELAVEC

za določen čas - 3 mesece, OD 5.000 din, Obrtnik Mengeš, Prešernova 2.

EL.-TEHN. IND. ELK.

izmenovodja v novi proizvodni, za določen čas - 3 mesece, Filc Mengeš, Blejčeva 4.

D. ECO. ZA ANL. PL.

učitelj strok.-teor. pred. v adm. de., poskusno delo 5 mesecev, za določen čas - 12 mesecev, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Novi trg 43.

PROF. NEMŠČINE

poskusno delo 5 mesecev, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Novi trg 43.

GIM. MATURANT

vodja pomož. knjigovodstev, poskusno delo 3 mesece, OD 22.900 din bruto, Dinos storitve Ljubljana, Titova 118.

ATRIS**Borza sindikalnega turizma****BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 32**

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in potovanja.

Pišite nam ali telefonirajte na številko (061) 326-982 ali 322-975 vsak dan med 9. in 15. uro - naš telefaks je 061/317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

1. **Počitniški apartmaji v Monseni pri Rovinju** - Naselje apartmajev je 2 km oddaljeno od Rovinja v bližini znanega kampa Monsena. Apartmaji so 2-, 3- in 4-posteljni in imajo opremljene kuhinje. Trgovina z živili je v neposredni bližini naselja. Najemnina apartmaja je 135,00 din na dan za osebo. Prosti sedem- ali desetdnevni termini od 19. 8. naprej. Po dogovoru so tudi drugačni termini. **Po 29. 8. 1991 je cena 105,00 na dan na osebo.**

2. **Počitniški dom Fiesa** - Dom je 50 m od obale; sobe so 3-posteljne z etažnim TWC. Penzion za odrasle je 360,00 din, otroci do 2 let brezplačno bivanje; ctoški polovični obrok do 14. leta je 230,00 din. Termini so 9-dnevni od 1. 9. naprej. **Objekt je primeren za šole v naravi.**

3. **Planinska kočica na Kopišču pri Kamniški Bistrici** - 3 sobe s po 4 ležišči, primerno za manjše skupine planincev - možnost lastne priprave hrane, v dogovoru z oskrbnico, pa tudi penzijska storitev. Termini v avgustu, cena dnevnega najema sobe (4 osebe) je 320,00 din.

4. **Apartmenti v Červarju** - za 4 osebe, opremljena kuhinja, spalnica, kopalnica; termini 19. 8. do 29. 8. Trije apartmaji, cena 480,00 din.

5. **Počitniško stanovanje Mareda** - a) dvo-sobno stanovanje za 4 osebe, termin od 1. 9. do 11. 9.; cena 470,00 din.

6. **Počitniški apartmaji v Nerezinah** - za 3 do 4 osebe; opremljena kuhinja, kopalnica, spalnica, terasa. Termini od 30. 8. do 7. 9. Cena 125,00 din za ležišče. **Vključite se lahko tudi v Šolo zdravega življenja - poseben športno-rekreacijski program.**

7. **Počitniški dom Grosuplje Piran** - dvo-, tri- in štiriposteljne sobe s kopalnico ali z etažnim TWC. Sedemdnevni paketi z začetkom ob petkih; cena 350,00 do 390,00 din za penzion. Otroci imajo 30% popust; termini po 31. 8. **Objekt je zelo primeren za program šole v naravi.**

8. **Počitniški penzion v Kranjski Gori**. Počitniški apartmaji z možnostjo kuhanja ozi-

PRU ANGLEŠČINE

OD 9.000 din, OŠ Alojz Kebe, Prušnikova 98, Ljubljana

MGR. VETERINAR

mladi raziskovalec za obnovo, magisterij iz področ. malih živali, OD 10.500 din, Veterinarska fakulteta Ljubljana, Gerbičeva 60.

D. PRAVNIK

vodenje splošne službe, strokovni izpit, poskusno delo 3 mesece, aktivno znanje angleškega jezika, OD 30.000 din, Julon Ljubljana, Letališka 15.

D. PEDAGOG SPC.

organiz. strok. izob. in usposab., strokovni izpit, samostojnost, lahko pripravnik, OD 30.000 din bruto, Center za gradit. tehnol. usposab. in inov. inženiring Lj., Dimičeva 9.

SNAŽILKA

poskusno delo 1 mesec, OD 4.600 din, Zitus Ljubljana, Rimska 11. (2 delovni mesti)

PLESKAR

pk pleskarja, OD 6.005 din, Študentski center v Ljubljani, Cesta 27. aprila.

POŠTNI MANIPULANT

poskusno delo 3 mesece, vozniški izpit A-B, oz. ZP iz CPP, PTT Ljubljana, Cigaletova 15.

KUHAR

za določen čas 3 mesece, MTP Ljubljana, Kardejljeva 23. (2 delovni mesti).

NATAKAR

hig. min. OD 3.000 din, MTP Ljubljana, Kardejljeva 23.

GRAFIČNI TEHNIK

prelamijalec-oblikov.-grafik, delo z računalnikom, Slovenec Ljubljana, Titova 39.

RECEPTOR

varnostnik-receptor, poskusno delo 3 mesece, izpit za varnost, OD 10.000 din, V.O.P. Ljubljana, Vzajemna ulica 7.

roma samo sobe za prenočitev. Termini po dogovoru. Najemnina apartmaja za 2, 3 ali 4 osebe od 300,00 do 580,00 din na dan, sobe: prenočitev ene osebe 160,00, dveh 230,00, treh pa 340,00 din.

9. **Počitniške prikolice AC Savudrija »Rade Končar«**. Prikolice omogočajo prenočitev za 4 osebe - ni možnosti za kuhanje, termini po dogovoru, najemnina prikolice 260,00 na dan.

10. **Apartmenti v Bašaniji - Savudrija** - bivalni prostor, spalnica, otroška soba, kuhinja, kopalnica in terasa. Cena 440,00 din na dan, termini od 4. 9. dalje.

11. **Garsonjere - Portorož-Bernardin** - bivalni prostor s štirimi ležišči, kuhalni kotiček, kopalnica, parkirni prostor. Cena 440,00 din na dan. Termini od 14. 9. dalje.

12. **Garsonjere Lovran** - ena dvo-, ena štiriposteljna garsonjera s kuhinjsko nišo in kopalnico, možnost ogrevanja. Cena 375,00 na dan, termini od 1. 9. dalje.

13. **Počitniški dom Piran z depandanso** - sedem sob s skupno 23 ležišči, kuhinja, jedilnica, terasa; v depandansi 4 sobe z 20 ležišči. Cena in termini po dogovoru.

14. **Cres Miholaščica** - apartmaji za 5 oseb: dnevni prostor, kuhinjska niša, TWC, spalnica. Cena 440,00 din na dan, termini po 4. 9. 1991.

15. **Bungalovi na Rogli** - s tremi enotami za 5 oseb; dnevni prostor, kuhinja, TWC, spalnica. Cena 440,00 din na dan, termini od 7. 9. dalje.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Opremljene apartmaje - bungalove, planinske počitniške zmogljivosti v Bohinju, Kranjski Gori, na Pohorju po 1. avgustu.

C. PRODAMO

1. **Apartment v Čevanju** - velikost 22,96 m² - predprostor s kuhinjsko omaro, TWC, dnevna soba, spalnica, v nadstropju pograd za 2 osebi, balkon. Cena 529.000,00 din ali 40.000 DEM.

2. **Apartmenti v Simonovem zalivu - Izola**. Nudimo vam garsonjere, enosobne ali dvo-sobne apartmaje od 26 do 68 m² z balkonom ali ložo, po izbiri. Objekti bodo zgrajeni septembra 1991, orientacijska cena za m² okoli 2300 DEM.

D. KUPIMO

1. **Penzion na slovenski obali** z 20 do 25 ležišči, apartmajskega tipa, z opremljenimi kuhinjami oziroma možnostjo skupne kuhinje in jedilnice. Ponudbe sprejema Atris - borza sindikalnega turizma, Ljubljana, Dalmatinova 4. Za nakup se zanima slovenski izseljenec.

2. **V Kranjski Gori** kupimo opremljeno garsonjero ali manjše stanovanje. Ponudbe sprejema Atris.

Vsem gostom Atrisa želimo prijeten odih.
Borzni sodelavec
Metod Zalar

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige

OBLAST IN LASTNINA, avtorja Gojka Staniča. Cena 490 din. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika

1. račun bomo plačali v 15 dneh od prejema

2. knjigo mi (nam) pošljite po povzetju

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

Klerikalci osvajajo Klinični center

Krščanska demokracija prek dr. Primoža Rodeta perfidno odstavlja dosedanje direktorje in na njihova mesta imenuje svoje ljudi

Če komu morebiti še vedno ni jasno, kaj bi se dogajalo v Sloveniji po morebitnem sprejetju predložene lastniške zakonodaje, si bo stvari lahko prav plastično predstavljali, ko bo prebral tole zgodbo o Univerzitetnem kliničnem centru. Kdo je že rekel, da je tako premišljeno in dolgoročno postavljati svoje ljudi na ključne položaje, kot to zdaj počne lider krščansko-demokratske stranke Lojze Peterle, samo še France Popit po obračunu s Stanetom Kavčičem leta 1972? Ta je imel prav!

Se še spomnite spopada znotraj SDZ o tem, koga bodo predlagali za direktorja UKC? Ve se, da je takrat liberalno krilo te stranke (Janša, Bavčar, Omerza, Rupel...) podprlo kandidato dr. Dušana Kebra, medtem ko so se konzervativci zavzeli za dr. Primoža Rodeta, ki je imel mimogrede, podporo tudi celotne krščanske demokracije. Ve se tudi, kakšen je bil izid tega spopada. Skupščina Republike Slovenije je za direktorja UKC izvolila dr. Rodeta, razhajanje znotraj SDZ pa se je po tej prvi resnejši (javni) praksi samo še poglobilo. Liberalci v SDZ tega poraza še do danes niso preboleli. Najbrž tudi zaradi spoznanja o moči krščanske demokracije - njenega tihega, a učinkovitega delovanja. Liberalci pa so bili po svoje tudi upravičeno užaljeni, saj so tedaj najbrž prvič spoznali, da ima Peterle posredno večji vpliv od njih tudi

v SDZ in da se krščanska demokracija v senci njihovih velikih »državotvornih« podvigov narčno in premišljeno pripravlja predvsem na nove volitve. Njihova užaljenost je bila tembolj razumljiva, če vemo za aktivno vlogo, ki jo je v procesu slovenske pomladi, še zlasti ob aferi JBTZ, igral dr. Keber. Tudi tako je treba gledati na kasnejše polemike med liberalci in konzervativci znotraj SDZ o tem, kdo in kdaj je več prispeval k nastanku slovenske demokracije.

V ponedeljek si odstavljen!

Seveda pa se za temi grobimi orisi razhajanj znotraj SDZ, ki zlagoma zajemajo vso Demosovo koalicijo, skriva tudi čisto pragmatična bojazen liberalcev, da bo Peterle njihov večletni trud za »plemenite« cilje nove slovenske demokracije izkoristil predvsem za promocijo svoje stranke. Ta pa

se praktično dela tudi tako, da z imenovanjem svojih ljudi na ključne položaje poskrbi za perfidno perforiranje postsocialistične Slovenije s krščanskim etosom. Tu se slovenska krščanska demokracija prav malo loči od metod, ki so jih svojčas uporabljali slovenski komunisti. **Vzporednice s predolomitsko Osvobodilno fronto pa se vlečejo kar same od sebe.**

Takšen bi bil širši okvir sedanjih dogajanj v UKC, ki jim daje ton dr. Primož Rode. Konkretno pa so stvari videti takole. UKC je po zakonu o zavodih s 1. 4. 1991 postal enovit zavod. Pomeni torej, da so bili odpravljeni vsi tozidi, ki so se preimenovali v organizacijske enote. Odpravljeni so bili tudi vsi delavski sveti, medtem ko se je centralni delavski svet s statutarnim sklepom preimenoval v svet zavoda. Direktorji nekdanjih toz-

Nevenka Lekše, sekretarka sindikata delavcev v zdravstvu: »Sindikatski svet se ne more ukvarjati s kadrovanjem, a mižati pred zahtevami svojega članstva tudi ne more!«

sklepa o razrešitvi, mahal po kliničnem centru z odločbo, da je postal direktor porodnišnice dr. Božo Kralj. Seveda vam ni treba dvakrat ugibati, v kateri stranki je dr. Kralj - v krščansko-demokratski namreč. Še bolj zanimivo pa je, da gre za istega dr. Kralja, ki je bil predsednik komisije ministrstva za zdravstvo, ki je oblikovala predlog, po katerem naj bi za direktorja UKC imenovali dr. Rodeta, kar se je po izvolitvi

želja po osvojitvi vseh tistih mehanizmov, ki bi ji omogočili uveljaviti načelo o prepovedi splava? Ne gre namreč pozabljati, da je krščanska demokracija prav na tej točki politično najbolj sibka in programsko nedorečena, kar bo na prihodnjih volitvah vsekakor morala odpraviti.

Delavci nimajo nobene besede

Včasih smo se v takšnih položajih in ob takšnih primerih vprašali: kaj pa delavci? Zdaj je to vprašanje odveč. Delavci na kadrovanje v UKC kot tudi v porodniški kliniki nimajo pravi nobenih možnosti takšnega ali drugačnega vplivanja. Njim je dovoljen zgolj še (kajpak tihi in nejavni) nostalgичen spomin na čase, ko so imeli pod dr. Cerarjem boljše osebne dohodke od drugih klinik znotraj UKC, ko nikoli niso beležili izgub itd. Brezpravna raja torej, ki je sicer že izglasovala referendum o izločitvi porodniške klinike iz UKC, pa si to izločitev lahko zatakne za klobuk. Prehitel jih je namreč zakon o zavodih, po katerem svoje referendumske volje niso mogli več registrirati na ljubljanskem registrskem sodišču. Tudi rezultati so na dlani: po uveljavitvi zakona o zavodih porodniška klinika nenehno beleži izgube, plače za julij pa so bile osemdesetodstotne.

In kaj zdaj? V glavnem nič. Kljub temu pa je le treba reči, da se med delavci, ki se ne strinjajo

Hiša krščanske demokracije

dov so postali direktorji organizacijskih enot in tako naj bi ostalo do sprejetja novega statuta zavoda oziroma do sprejetja nove zdravstvene zakonodaje. Toda stvari so se hitro zasukale drugače.

V petek, 23. avgusta, je dr. Rode po telefonu obvestil direktorja organizacijske enote Univerzitetna klinika za ginekologijo in porodništvo dr. Vasilija Cerarja, da ga s ponedeljkom, 26. avgusta, razrešuje dolžnosti direktorja klinike. Jasno, brez kakšne posebne utemeljitve, pač pa s pripombo, da bo pismeni sklep o razrešitvi prejel kasneje.

Zanimivo pri vsem tem pa je, da je v času, ko dr. Cerar še ni imel

v skupščini tudi zgodilo. Saj se spomnite tiste, kako je že naš stari ata govoril, da je življenje daj-dam! Kajpak ta vic v sedanjih slovenskih političnih razmerah, v katerih ne gre prezreti delovanja krščanske demokracije, dobiva tudi drugačne razsežnosti. Pri tem se moramo najprej vprašati, kaj naj pomeni, da so se krščanski demokrati prek svojega trojanskega konja v UKC najprej tako goreče in grobo polotili ravno porodnišnice in ginekologije. In še: kaj naj to pomeni v njihovem vztrajanju, da se v preambulo nove slovenske ustanove vključijo misel o svetosti človeškega življenja? Ali ne tiči za vsem tem manevrom krščanske demokracije

s takšno kadrovsko kombinatorko krščanske demokracije in ki jim nikakor ne diši to klerikalno osvajanje njihove klinike, sušlja o petičij ter še o nekaterih drugih oblikah »upora«. Sindikat zdravstva najbrž pri vsem tem ne bo mogel ostati nem, saj se ga, po besedah njegove sekretarke Nevenke Lekše, kadrovanje neposredno sicer ne tiče, ga pa morajo zanimati takšna ali drugačna hotenja njegovih članov. Pričakujemo torej lahko pester razplet te zgodbe, ki se kaj lahko prelevi v nič kaj prijetno afero. Posebej za tiste, kajpak, ki so s strankarskim kadrovanjem v zdravstvu že sredi priprav na nove volitve.

Ivo Kuljač

Peterletov jezik politične prevare

Demokracija je predvsem način uveljavljanja posameznih in skupinskih interesov. In če je doslej za vse totalitarne sisteme veljalo znano Machiavellijevo načelo, da cilj opravičuje (vsa) sredstva (prav zaradi tega načela je bilo pobitih in trpinčenih na milijone ljudi), pogledimo, kako se je tej nevarni skušnjavi uprla nova slovenska oblast. Analize se je lotil Peter Božič v sobotni prilogi Dela. Objavljamo tisti njen del, ki se nanaša na sprejemanje zakona o lastniškem preoblikovanju podjetij. Avtorju se vnaprej opravičujemo zaradi trganja misli iz konteksta, kar smo spričo pomanjkanja prostora primorani, in kar bo Božič kot novinar najbrž razumel.

...Če je moj namen s zakonom o lastniškem preoblikovanju družbenih razmerja, kot pravi pravosodni minister, to lahko storim samo s preglasovanjem, kar je povsem legitimno, toda nelegitimno je že vnaprej s takim namenom in formulacijo ekskomunicirati legitimnost nasprotnega interesa, saj to ni drugače kot povračilen ukrep za nazaj.

Taki ukrepi pa so ukrepi nasilja nad družbo! V obstoječem razmerju moči kaj takega brez politične prevare ni mogoče izpeljati. Zato se temu političnemu jeziku kot sredstvu za doseg tega cilja ni mogoče izogniti. Oglejmo si to politično prevaro:

»Rdeči« direktorji bodo vse pokradli, je najpogostejši očitek »staremu predlogu«. Na odgovor, da bodo morali, da bi postali lastniki ali solastniki, svoj del odkupiti, sledi očitek, da »so si v preteklosti bogastvo nabrali z goljufijami, zato bodo lahko zdaj postali kapitalisti. Tisti, ki si bogastva nismo pridobili, pa ne bomo mogli«. Popolnoma drži. Tisti, ki nimamo ne denarja ne pravih sposobnosti, ne bomo nikoli postali kapitalisti.

Iz pisma dr. Mencingerja slovenskemu parlamentu

Mencingerjev zakon upošteva obstoječe stanje družbe ne pa razmerja moči. Upošteva stanje slovenskega menzmenta, ki izvažava v razviti svet 150 izdelkov (po podatkih Sočanovega inštituta).

Ker je jasno, da zakon, ki ta menzment in podjetništvo v resnici odpravlja kot nosilca podjetniške politike, saj gre za podzavljeno podjetij, ne more kar tako skozi parlament in ker se ve, da ne bo šel, osnutek Mencingerjevega zakona pa je sprejet, se za doseg svojega cilja seže po prevari. Uporabi se Sachsov ugled, pošlje Mencingerja v Švico, na TV prenaša samo tisti odlomek Sachsovega govora, ki govori o delavskih delnicah, Sachsa samega pa za Mencingerjevim hrbtom v parlament, kjer se njegov osnutek zakona dezavuirava. Hkrati pa se novega razglasi za dopolnilo Mencingerjevega z namenom, da ga potem odbor za gospodarstvo sprejme že kot predlog in bo lahko kot predlog prišel na skupščinske klopi. Prevare je v tem, da je sprejeti osnutek Mencingerjev zakon in Umekov predlog, ki se bistveno razlikujeta v tem, da eden odpira kapitalistični proces, drugi pa onemogoča in usmerja tok kapitala in moč nad ekonomijo državi.

Peterletov jezik (in treh strank Demosa) je jezik politične prevare...

Slovinci ne bi smeli preklinjati Mencingerja

Dr. Jože Mencinger: »Trditve vlade so strokovno nesmiselne in neresnične.«

To, kar se gre v skupščinski proceduri pri sprejemanju zakona o lastniškem preoblikovanju podjetij slovenska vlada, je poniglavo posebne sorte. Vlada namreč še naprej tebi nič meni nič prepričuje poslance in javnost, da z zakonskim predlogom še vedno sprejemamo lopato, ki smo ji le malce popravili držaj. Hoče reči, da je predlog zakona dopolnjeni osnutek zakona, ki ga je s svojimi sodelavci pripravil tedanji podpredsednik vlade dr. Jože Mencinger.

Že površna primerjava obeh zakonskih gradiv, o čemer smo v našem časopisu že pisali, pa tudi največjemu alfabetu govori, da tisto, kar naj bi bilo na držaju, ni več lopata, temveč so vile. Torej v nobenem primeru ne gre za izpopolnjeno prvo (Mencingerjevo) zakonsko verzijo, temveč povsem drugačno, predvsem pa konceptualno docela nekompatibilno materijo. Stvar je šla že tako daleč, da se je moral oglasiti celo sam prof. Mencinger in reči bobu bob. Očitno je možaka ta poniglavo tolikanj razkačila, da si ni mogel kaj, da ne bi trditve vlade o izhajanju predloga iz (njegovega) osnutka okvalificiral kot »strokovno nesmiselne in neresnične«. Če vemo, kako dostojanstveno je znal prof. Mencinger požreti pilulo, ki mu jo je zahrbtno potisnil v usta predsednik Peterle, potem je na dlani, da je tokratno njegovo pismo slovenskemu parlamentu jemati kot etično in profesionalno ravnanje. Etično v političnem in človeškem smislu, profesionalno v strokovnem. S tem je, tako vsaj upam, dosegel vsaj to, da v primeru morebitnega sprejetja tega zakona generacije Slovencev ne bodo preklinjale njega, temveč tiste (Peterle, Umek, Pleskovič, Ocvirk...), ki so ga pri tej nečedni raboti hoteli prav grdo in zahrbtno zlorabiti. Vsaj nekaj, kajti Slovenci smo še daleč od tiste maksime zahodne demokracije, po kateri se razume, da politik lahko laže, toda če ga razkrinkajo, mora nepreklicno odstopiti. Ker zaradi laži, o kateri teče beseda, nihče ne bo odstopil, to lahko samo pomeni, da imamo Slovenci takšno oblast, kakršno si pač zaslužimo.

Drugačno bi si zaslužili samo v primeru, če bi javnost prisilila parlament, da še pred obravnavo tega izredno pomembnega zakonskega predloga, ki bo krojil prihodnje gospodarsko, socialno in politično podobo Slovenije, imenuje poseben odbor, ki bi na strokovni ravni presodil, ali gre za vile ali lopato. In če bi ta odbor ugotovil, da je vlada lagala in poskušala manipulirati z javnostjo in poslanci, bi morale biti že zdaj jasne tudi posledice. Peterle bi moral nepreklicno odstopiti! Bi moral, pravim, kar seveda ne pomeni, da tudi bo in da bo do postopka ugotavljanja resnice in lažnivcev v tem primeru sploh prišlo. In prav to je za tolikanj opevano sedanjo »demokratsko« podobo Slovenije najbolj tragično. I. K.

POLETNI HIT
JE IGRA

Hip

VSAKA DRUGA
SREČKA
JE DOBITEK

1 premija
400.000 din

2 premiji
100.000 din

10 premij
50.000 din

50 premij
10.000 din

500 dobitkov
1.000 din

1.000 dobitkov
500 din

5.000 dobitkov
100 din

20.000 dobitkov
50 din

200.000 dobitkov
20 din

200.000 dobitkov
10 din

in še
blagovni dobitki

1 motorni coln
AQUATRON

1 avtomobil
CITROEN BX

2 avtomobila
CITROEN AX

10 motornih koles
PIAGGIO

KO 20 DIN V HIP
VLOŽIM, PRAV DOBRO
VEM, KAJ S TEM DOBIM!

Hip

NA VSEH PRODAJNIN MESTIH LOTERIJE SLOVENIJE IN PRI NJIHNH ZASTOPNIKH

Humoreska

Privatizacija

Že dolgo v bifeju Bližnja srečanja posebne sorte ni bilo tako živahno kot zadnji ponedeljek. Drug čez drugega so gostje kričali, se prepričevali in vneto mahali...

– Za kaj pa gre? smo povprašali tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ko smo stopili v lokal. Neposredni je bil namreč ob vsem trušču še najbolj miren, saj je stal nekoliko v stran in se je, tako je bilo videti, tudi držal nekam sam zase.

»Oh, o privatizaciji se pripravajo,« je odvrnil.

– Ah, seveda, to je pa vroča tema, smo dejali, in kako kaže, za kakšno privatizacijo je večina, za Mencingerjevo ali Sachsovo?

»Tega vam ne bi vedel povedati, ampak, kot razumem, se natakariji zavzemajo, da bi obveljala tista privatizacija, ki upošteva minulo delo zaposlenih, skratka, da bi dobili delnice...«

– Gostje so pa proti?

»Načelno ne, ampak pravijo, da bi morali natakariji najprej vrniti vso napitnino, in šele potem bi bili upravičeni do delnic.«

– In kaj menite vi?

»No, mislim, da bi natakariji v imenu pravičnosti kakšno leto morali točiti pijače zastoj, kajti napitnine so bile res velike in šele potem bi se smeli pogovarjati o privatizaciji in delnicah.«

– Kakšno privatizacijo pa si želijo gostje?

»Oh, oni menijo, da bi morali večino delnic dobiti potrošniki, saj so z visokimi cenami pijač vsa povojna leta dokapitalizirali bife...«

– Moment, tovariš Neposredni, jaz sem mislil, da o privatizaciji govorite na splošno...

»Ne, mi govorimo konkretno, saj smo vendar vsi neposredni proizvajalci. Mi ne vežemo otrobov...«

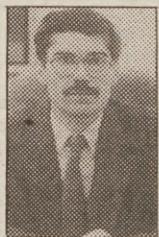
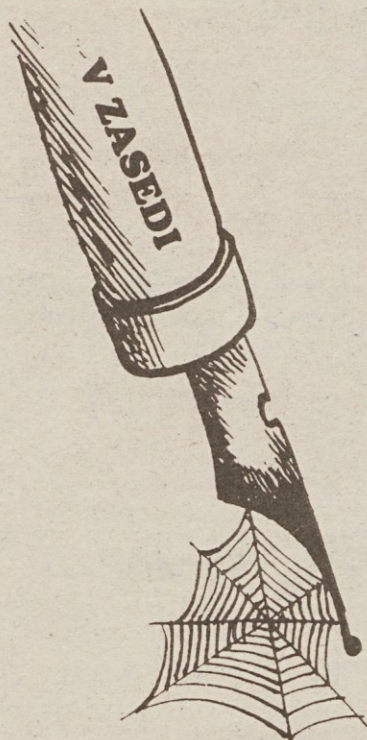
– O katerem bifeju pa govorite?

»O, katerem!? O tem, vendar, v katerem sediva.«

– Že, že, tovariš Neposredni, ampak, kolikor jaz vem ta bife sploh ni iz družbenega sektorja, ampak je last zasebnika. Saj ga poznate. Tisti Korl je to...

»Saj ravno nanj čakamo. Potem mu bomo najprej lokal lepo nacionalizirali in to samo zato, da ga bomo potem lahko pravilno sprivatizirali. Razumete!?!«

Bogo Sajovic

Korže na čistini

Potem ko je propadla Mencingerjeva različica zakona o lastnini, se je nenadoma znašel na čistini tudi direktor Sklada za razvoj Uroš Korže. Možak se je po prvem šoku naglo podvzval in ponudil svoje usluge sestavljalcem novega zakona. Po tem je možno sklepati samo dvoje: ali je Korže kratke pameti (malo verjetno) ali pa pokvarjene (bolj verjetno). V prvem primeru bi bil eden redkih, ki ni dojel (politične) poante nove zakonske verzije, v drugem pa mu je ta jasna, vendar bi bil še vedno rad pri koritu. Načrti o bleščeči karieri so padli v vodo.

Mija kmalu alternativka

Mija Repovž je v Delu objavila luciden vic, ki naj bi si ga z največjim veseljem pripovedovali po Dolenjski. »Kaj je to – po gozdu hodi, kosmato je in kosti išče...?« Če gospodu Peterletu po naključju uspe spraviti skozi skupščinsko proceduro predlog nove lastninske zakonodaje, bo med

ljubljsko novinarsko srenjo kmalu krožil približno takle vic: »Kaj je to – kosmato je, v pisarni čepi in rački perje puli...?« Mija ima vse možnosti, da končno postane alternativna novinarka.

Semolič edini legitimen

V noči med 26. in 27. avgustom so Ljubljano preplavili plakati z naslovom: HLAPCI – NE, HVALA! Zlobni jeziki znajo povedati, da se je tega podjetja potojilo kar najožje vodstvo Svobodnih sindikatov Slovenije na čelu z novim predsednikom Dušanom Semoličem. Če bo šlo tako naprej, bodo svobodni sindikati kmalu edini nelegalni, toda legitimni slovenski sindikati.

Cimermanovih 100m

Legendarni bорец za delavski prav v Šiški Andrej Cimerman se je pridružil, da bo v primeru, če slovenska skupščina sprejme predlagano lastninsko zakonodajo, organiziral vdor delavcev v skupščinsko dvorano. Če to ne bo zaleglo, pa bo začel zbirati podpise za odpoklic (Demosovih) poslancev. Nadaljevanje zgodbe pa že poznamo. Andrej bo imel najprej opraviti z žandarji, kmalu zatem pa se bo po njem imenovalov saj 100m sedanje šišenske ceste.

Lojze bo mežnar

Vlado Rančigaj, šef Delavske stranke Slovenije, je med tistimi, ki si potihem najbolj želijo, da bi Peterletu uspelo sprejetje lastninske zakonodaje. Ko bo njegova stranka zmagala na volitvah in bomo končno imeli državo, katere lastnina bo izključno v delavskih rokah, bo Rančigaj za zahvalo g. Peterletu imenoval za mežnarja cerkve Sv. Urha. To imenovanje bo seveda opravljeno po posebni pogodbi o upravljanju cerkvenega premoženja med cerkvijo in državo Slovenijo.

Kuli

Horoskop

Sramežljivost device

Med lastnosti devic vsekakor spada tudi sramežljivost. Tudi ljudem, rojenim v tem znaku, bi lahko pripisali to lastnost. Ne morda kot kronično, pač pa kot lastnost, ki jim naenkrat udari iz značaja.

V znamenju device je bil rojen tudi slovenski pisatelj Janko Kersnik (rojen 4. septembra 1852). Kersnik se je od večine slovenskih književnikov in verjetno tudi svetovnih razlikoval po tem, da je izšel iz bogate in ugledne družine (njegov oče je bil sodnik, mati pa je izhajala iz veleposestniške družine), tako je lahko Kersnik brez gmotnih težav študiral in po opravljenem študiju služil svoj kruh kot odvetnik in sodnik. Pisateljstvo je bilo tako njegovo razvedrilo, nekakšen hobi. Ne ve se, ali je bila njegova prirojena sramežljivost kriva, da njegove stvaritve niso bile poznane večjemu krogu ljudi, saj se dandanes le malo ljudi dobro pozna njegove stvaritve, morda tudi zato, ker jih televizija še zdaj ni ekrinizirala, pa čeprav ni bila tako sramežljiva pri ekrinizaciji mnogo slabših del, kot so Kersnikova.

Dokaz o sramežljivosti devic pa nam daje tudi primer francoskega pisatelja Franoisa Reneja de Chateaubrianda (rojen 4. septembra 1768), ki je bil tudi iz plemenite in bogate družine in je bil bolj kakor po svojem pisanju znan po pustolovščinah, po pogostih menjavah političnega prepričanja in po tem, da je bil njemu na čast izumljen chateaubriand vrsta govejega fileja. Na krstno predstavo svoje tragedije Mojzes si Chateaubriand ni upal, bal se je poloma predstave, zato je poslal svojega služabnika v gledališče. Ko se je služabnik vrnil, ga je gospodar že nestrpno pričakoval in ga takoj vprašal:

»No, kako je bilo?!

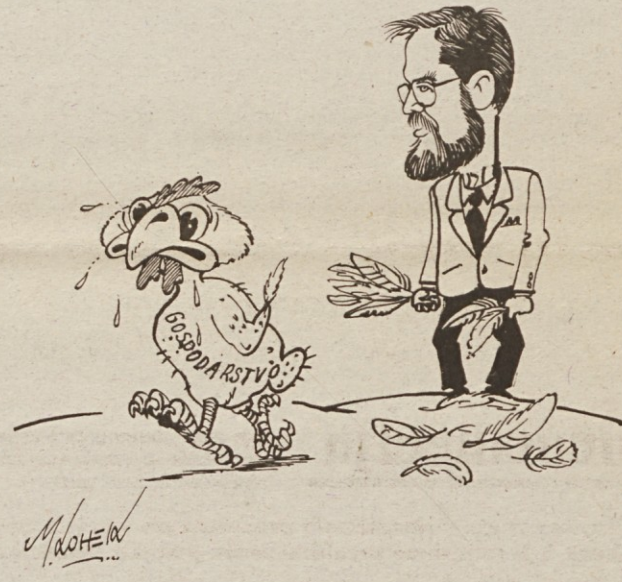
»Odlično,« je odvrnil sluga. »Pomislite, v začetku se ni nihče zmenil za igro in vsi so bili tiho kot miši. Nato pa so se začeli smejeti kot nori in smeh se ni podelog vse do konca.«

Ker je bil Kersnik tako sramežljiv, da odrskih del ni pisal in da ni nihče postavil njegovih stvaritev na oder, se mu kaj takega ni pripetilo, čeprav bi njegova dela lahko doživela na odru velik uspeh in se jim ljudje ne bi posmehovali.

V tem tednu se spominjamo še rojstev avstrijsko-slovenskega kemika Friderika Pregla, Nobelovega nagradjenca za kemijo, pa slovenskega pisatelja Frana Erjavca, avstrijskega skladatelja Antona Brucknerja, nemškega skladatelja Giacoma Meyerbeerja ter britanskega fizika Ernesta Rutherforda.

Deni

Lastninjenje

IME IN PRIIMEK SODOBNEGA SLOVENSKEGA PESNIKA (=OKRUŠKI SVETA=)	FRANC. KOMPONIST (IME IN PRIIMEK)	LES POGO- STEGA IGLAVCA	NEKDANJI POLITIK EBAN	ŠTAJERSKI NARODNI HEROJ (JOŽE)	ALFRED NOBEL	TURŠKO MESTO EDIRNE	OČAK STARE- SINA	DELNO PLAČILO, AKONTACIJA	PEGA, MAROGA	NEKDANJI SLOVENSKI NOTRANJJI MINISTER
IME IGRALKE MARTI- NELLI			9	DRŽAVA V INDOKINI RANKO NOVAK				SVETLO ANGLEŠKO PIVO		2
SLAVNI HOLLANDSKI SLIKAR IN GRAFIK						1		STAROPER- ZIJSKI VLADAR RAZDALJA		
NAŠ PISATELJ (PREŽI- HOV)				5	VESELJE VRŠILEC DOLZNOSTI					
13. ALI 15. DAN V STARORIM. KOLEDARJU	15		KOPNINE SREDI VODE	EDEN OD RIMSKIH GRIČEV MALENKOST				3		10
NEUDOB- NOST, NELA- GODNOST							7		DEL BAL- KANSKEGA GORSTVA V SRBIJI	REDKEJŠE Ž. IME
LADJEVJE				4	KNJIŽEV- NIK SAMO- KOVLJA	VELIKO SREČE PRI ZREBANJU!	SMREKOV PLOD SEČ			
MESTO PRI MILANU	6					PASJA KOČA		TANTAL VOJAŠKA STOPNJA		13
STARO- GRŠKI LIRIK (IBIK)		11				LASTNIK RANČA ... ČO SAN				
IGRALCI TENISA				17			SINJE BELA KOVINA	14		
--- ZSA GABOR	12		MESTECE NA OTOKU PAŠMAN				IME PEVKE RUPEL			16

Nagradna križanka št. 35

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj napišite po vrsti od 1 do 17. Tako boste dobili geslo, ki nam ga pošljite do 10. septembra 1991 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom na ovojnici: Nagradna križanka št. 35.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 dinarjev.

Pravilno geslo križanke št. 33 je: Lakota nima oči.

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 33

1. Jože Jakljevič, Cesta padlih borcev 2, 68340 Črnomelj
2. Janez Ahačič, Senično 32, 64290 Trzič
3. Romana Marinček, Smrjene 33, 61291 Škofljica

Nagrade bomo poslali po pošti.

DE časopis slovenskih delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942.
- DE – časopis slovenskih delavcev, je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (sindikalni zaupnik, fotografija), Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (ravbarkomanda, najpomembnejša in zadnja stran), Damjan Križnik (sedem dni v sindikatih), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (na tržnem prepihu, pocenimo življenje), Sonja Seljak (lektorica), Janez Sever (posebne naloge), Andrej Ulaga (razgibajmo življenje), Igor Žitnik (razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 25 dinarjev
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Metka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan in Dušan Semolič

ZAUPNIK Sindikalni

30. avgusta 1991

Skei

Sindikat kovinske in elektroindustrije

Stališča komisije za razlogo kolektivne pogodbe (nadaljevanje iz prejšnje številke)
12. člen – Delovno mesto

Vse naloge z delovnega področja opredeljuje delovno mesto, za katerega je delavec sklenil delovno razmerje. Med nalogami so ene bolj zahtevne, druge manj, od njih pa je odvisna tudi višina osebnega dohodka, ki ga delavec prejema. Kolektivna pogodba računa na to, da bo delavec ob nastopu dela praviloma razporejen v začetno zahtevnostno skupino, v katero spada delovno mesto, za katero je sklenil delovno razmerje. Začetna zahtevnostna skupina predstavlja naloge konkretnega delovnega mesta, ki so najmanj zahtevne, in osebni dohodek, ki je v skladu z razvrstitvijo v tarifni razred za konkretno delovno mesto najnižji.

Razporeditev delavca v skladu z drugim odstavkom 12. člena KPD za organizacijo seveda ni obvezujoča, saj je ob razporeditvi potrebno v skladu z zakonom upoštevati delavčovo stopnjo strokovne izobrazbe za določeno vrsto poklica, njegovo znanje in zmožnosti.

Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva

Nevenka Lekše, sekretarka:

»Svoje člane obveščamo, da izredni popust Slovenskih naravnih zdravilišč ne velja le za počitniške mesece, temveč lahko člani sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije izkoristijo 10-odstotni popust do konca leta. Poleg že objavljenih zdravilišč Dobrne in Lendave so se odzvala še tale zdravilišča: Radenci, Zreče, Roglja, Terme Portorož-Hoteli D Palace.

Informacije lahko dobite pri republiškem odboru, Borzi sindikalnega turizma oziroma direktno v recepcijah zdravilišč.

Ugodnosti, ki so jih namenila slovenska naravna zdravilišča našim članom, veljajo le s predloženo izkaznico, ki jo dobite pri svojem predsedniku. Listi predsedniki sindikatov, ki še niste vrnili seznamov, storite to takoj, da bodo člani prejeli članske izkaznice, na osnovi katere lahko uveljavijo vse tiste pravice in ugodnosti, ki izhajajo iz programskih usmeritev našega sindikata.

Sindikat delavcev prometa in zvez

Hilda Žezko – sekretarka: »Ponovno so stekla pogajanja za pazožne kolektivne pogodbe javnega cestnega potniškega in blagovnega prometa. Obe sta v zaključni fazi.

Zataknilo se je pri podpisu kolektivne pogodbe za cestno gospodarstvo, o kateri ima sindikat še določene pripombe, zato smo se dogovorili, da se pogajalska komisija ponovno sestane in uskladi sporne točke, ki se nanašajo na tarifni del in nadomestila osebnega dohodka v času stavke.

Sekcijo za promet pri GZS smo pozvali, da imenuje pogajalsko skupino za sklenitev kolektivne pogodbe za pretovorno skladiščno dejavnost, katere predlog smo jim posredovali že junija.

Sindikat delavcev energetike

Ivo Miglič, sekretar: »ROS je v dopustniškem obdobju nadaljeval usklajevanje spornih vprašanj glede kolektivne pogodbe dejavnosti elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije.

Na skupni seji pogajalskih komisij, 27. avgusta letos, so bile tako obravnavane predlog in spremembe dopolnitev predlogov obeh kolektivnih pogodb. Po tem usklajevanju sta pri kolektivni pogodbi premogovništva Slovenije ostali še naprej dve sporni vprašanji, in sicer: črtanje dogovorjenega razmerja osebnega dohodka v premogovništvu v primerjavi z gospodarstvom in vprašanje kriterijev za primer znižanja osebnih dohodkov v izjemnih razmerah. Slednje je sporno tudi pri kolektivni pogodbi elektrogospodarstva Slovenije. V zvezi s spornima vprašanjima je bilo na skupni seji pogajalskih komisij dogovorjeno, da se pripravijo novi predlogi, o katerih bosta komisiji ponovno razpravljali na začetku septembra.

Šestindvajsetega avgusta tega leta sta bila konstituirana odbor sindikata elektrogospodarstva, katere predsednik je postal Franc Dolar iz TEŽ, in odbor sindikata premogovništva, ki je za predsednika izvolil Iztoka Cilenška iz RRPŠ Trbovlje.

V okviru ROS oziroma odborov sindikata elektrogospodarstva in premogovništva so obravnavali delovni osnutek stavkovnih pravil sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije, ki ga bodo septembra poslali organizacijam in organom sindikata dejavnosti v javno obravnavo.

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti

Franc Berginc, predsednik RO: »V vodstvu ROS gradbeništva ugotavljajo, da že prihaja vroča jesen. Ne pomnimo, da bi delavci svoje nezadovoljstvo izrazili že v počitniških mesecih. Zaradi zamude pri izplačilu osebnih dohodkov v GP Grosuplje so bile sponatane prekinitve in tudi organizirana prekinitve dela. Izplačilo osebnih dohodkov avgusta je imelo 8-dnevno zamudo. Delavcem so priznali 0,2% zamudnih obresti na dan. Kljub temu in izplačaniami OD po eskalacijski določbi delavci v višino zaslužkov niso zadovoljni, saj tistim, ki bivajo v samskih domovih, po poravnavi obveznosti ostane bore malo za druge obveznosti.

Tudi v našem sindikatu smo ob nenadni smrti generalnega direktorja GIP Pionir Novo mesto Slavka Guština spoznali, da smo izgubili svojega člana in konstruktivnega sogovornika. Njegovo načelo: »Vse postoriti prej, preden rečemo delavcu, da je presežek,« je bilo vodilo pri delu sindikata in vodstva podjetja. V kolektivu so se v istem mesecu za vedno poslovili od komercialnega direktorja Antona Virca. Skupaj s člani kolektiva in vodstvom sindikata upamo, da bodo izgube čim manj boleče, saj je v tem podjetju podoben položaj kot v drugih gradbenih podjetjih.

Oglašujte v DE Nismo največji, vendar...

Našo prilogo Sindikalni zaupnik prebira vsak teden že več kot 200.000 delavcev.

V NOVI ŠTEVILKI
DE časopis slovenskih delavcev

PREBERITE:

Priloga – konferenca SSS o zakonodajni lopovščini

Kraja in nič drugega kot kraja

Trava na jedilniku Klerikalci osvajajo Klinični center

ZA VSAKOGAR...

...ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE!

PRIROČNIK, KI GA POTREBUJETE, ČE STE ZAPOSLENI, PA TUDI, ČE ZAPOSILITEV SELE IŠČETE...

Več avtorjev

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

- Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja
- Prenehanje potreb po delu delavcev
- Pravice (obveznosti in odgovornosti) delavcev
- Posebno varstvo žensk, mater, invalidov in starejših delavcev
- Varstvo pravic delavcev
- Sodno varstvo pravic delavcev
- Varstvo pri delu
- Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Pravice za primer brezposelnosti
- Zdravstveno varstvo
- Socijalno varstvo
- Mesta sindikalno-pravne pomoči

Brošuro so napisali izvedenci za posamezna področja.
Cena: 145 dinarjev.
Naročite jo lahko pri: GZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, lahko tudi po telefonu št. 310-033, 321-255, 311-956 in 313-942.

Borza sindikalnega turizma

Avgusta smo v glasilo slovenskih delavcev DE priložili lepak s predstavitvijo daril za otroke ob praznikih, ki jih vsak po svoje praznujemo decembra. Darila so primerna tako za predšolske otroke kot za šolajoče do 2. leta. Lepi, zanimivi, koristni in uporabni izdelki: nahrbtnik za šolske potrebščine z vgrajeno pelerino, globus – žoga, pravi fotografski aparat in knjiga z veliko odgovorov na tisoč zakaj.

Za malčke pa: lutka z imenom Srečko, nahrbtna torbica za vrtec ali malo šolo, prava ura, komplet barvic – pisal in seveda obvezna slikanica.

Želimo, da bi se v obdaritev vključili vsi sindikalisti, saj gre za vsaj en lepši dan za naše otroke.

Naročila za kolektivne sprejeme Atris – Borza sindikalnega turizma, Ljubljana, Dalmatinova 4.

In najpomembneje – cene – 77 DEM v dinarski protivrednosti, vendar pa smo vam glede na roke plačila pripravljene nekoliko znižati ceno. Pokličite nas po telefonu: (061) 322-975 ali 326-982.

Ne prezrite današnje borzne turistične ponudbe na straneh Delavske enotnosti.

V.d. direktorja Borze Metod Zalar

Cene oglasnega prostora:

– črno-bela stran	1/1	54.000,00
– pol strani	1/2	33.000,00
– četrt strani	1/4	18.000,00
– 1 cm stolpca		330,00
– na naslovnici 5 cm × 6 stolpcev		33.000,00
– 1/4 strani v Sindikalnem ZAUPNIKU najodmevnejši strani DE		25.000,00

Vprašanje:

Delavka, zaposlena v podjetju, ki je pred uvedbo stečajnega postopka, sprašuje, koliko časa bo prejela nadomestilo osebnega dohodka za doseženih 19 let delovne dobe. Se pri tem upošteva tudi beneficirana delovna doba?

Odgovor:

Na podlagi določila 25. člena zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (uradni list RS 5/91) bo delavka prejela nadomestilo osebnega dohodka 18 mesecev. Pri odmeri trajanja nadomestila osebnega dohodka se upoštevajo vsa obdobja opravljanja dela po predpisih naše države, ne upošteva pa se dokupljena, beneficirana in posebna delovna doba.

Vprašanje:

V podjetju se začena postopek ugotavljanja trajnih presežkov. Pri tem nastaja problem, kako uporabiti določila 12. člena splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki določa kot temeljni kriterij za ohranitev zaposlitve delovno uspešnost delavca. V podjetju v letošnjem letu nismo ugotavljali delovne uspešnosti. Direktor podjetja predlaga, naj bi vodje določili delovno uspešnost delavcev za nazaj. Ali je to dopustno?

Odgovor:

Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo (Uradni list 31/90) določa delovno uspešnost kot temeljni kriterij, vse druge (strokovna izobrazba, delovna doba, itd.) pa kot korekcijske. Menim, da se v primeru, ko se delovna uspešnost delavcev ni sproti ugotavljanja, le-ta ne more ugotavljati pavšalno oziroma po prosti presoji vodij delovnega procesa za nazaj. Merilo delovne uspešnosti se lahko upošteva le, če se ugotavlja sproti na osnovi splošnega akta ali kolektivne pogodbe podjetja. V tem primeru bo, po mojem mnenju, podjetje lahko upoštevalo le korekcijske kriterije.

Ana Križanič, dipl. iur.

Vprašanje:

V skladu s 35. čl. splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo se dodatek za popoldansko delo in deljen delovni čas izplača delavcem, ki delajo v popoldanski izmeni ali v deljenem delovnem času.

1. Postavlja se vprašanje, kaj je popoldansko delo in kaj popoldanska izmena? Ali gre za dodatek za izmensko delo tudi delavcem, ki delajo neprekinjeno od 10.–20. ure ali delavcem, ki delajo neprekinjeno od 12. do 20. ure?

2. Delavci, ki delajo v deljenem delovnem času, jim gre dodatek za deljen delovni čas. Tu se postavlja dilema, za katere ure jim gre ta dodatek, ali za ure dela ali za ure prekinitve dela?

Odgovor:

V 2. točki 35. člena splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, v kateri so določeni dodatki k osebnemu dohodku, je določeno, da delavcu pripada dodatek za izmensko delo v popoldanski in nočni izmeni. Delavcu torej pripada dodatek, če dela v dveh ali treh oziroma štirih izmenah. Ta dodatek delavcu ne pripada, če dela samo popoldne ali samo ponoči oziroma ima stalno enak razpored delovnega časa glede na uro začetka in konca delovnega časa.

Dodatek za deljen delovni čas pripada delavcu, ki dela v deljenem delovnem času za prekinitve dela za eno uro ni več 15 odstotkov in za prekinitve dela za dve uri in več 20 odstotkov. Osnova za izračun dodatka je osnovni osebni dohodek delavca. Če delavec dela vse delovne dni v deljenem delovnem času, mu gre dodatek v odstavku od mesečnega osebnega dohodka. Če pa delavec dela v deljenem delovnem času samo določene dni, mu gre dodatek za deljen delovni čas samo za dneve, ko je delal v deljenem delovnem času in sicer v odstotku od dnevnega osebnega dohodka (za vse ure dela, opravljene v enem dnevu).

Gregor Miklič

Vprašanje:

Zaposlena sem v gradbenem podjetju. Pri izplačevanju OD poleg neto zaslužka dobimo izplačan tudi dodatek za terensko delo. Prosila bi, da mi odgovorite na vprašanje, kateri dodatki se poleg bruto OD še upoštevajo za izračun trimesečnega povprečja kot osnova za republiško štipendijo in ali se terenski dodatek, za katerega ne odvajamo prispevkov in kateri ne gre v izračun za inval. pokojninsko zavarovanje, upošteva kot dodatek. Zahvaljujem se za odgovor in vas lepo pozdravljam.

Odgovor:

Pri izračunavanju tromesečnega povprečja osebnega dohodka se upošteva le izplačani bruto osebni dohodek in sicer po vseh osnovah – osnovni osebni dohodek in vsi dodatki k osebnemu dohodku.

Osebni prejemki iz neposredne skupne porabe (regres za letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine) se ne upoštevajo za izračun povprečnega osebnega dohodka. Prav tako se ne upoštevajo povračila stroškov v zvezi z delom kot so regres za prehrano, povračila stroškov za prevoz na delo in z dela, terenski dodatek, dodatek za ločeno življenje in podobno.

Gregor Miklič